

Hallituksen esitys Eduskunnalle Merentutkimuslaitoksen toimintojen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan suomalaisen merentutkimuksen uudelleenjärjestelyä keskittämällä monitieteinen merentutkimus Suomen ympäristökeskukseen ja Ilmatieteen laitokseen. Suomen ympäristökeskukseen on tarkoitus perustaa Merikeskus ja Ilmatieteen laitokseen merentutkimuksen ohjelma. Ehdotuksen mukaisesti Merentutkimuslaitoksen nykyiset tehtävät jaettaisiin Suomen ympäristökeskuksen ja Ilmatieteen laitoksen kesken. Lisäksi on tarkoitus perustaa erillinen merentutkimusta koordinoiva ryhmä, joka yhdistäisi Suomen ympäristökeskuksen ja Ilmatieteen laitoksen lisäksi muut keskeiset meritutkimusta ja -palveluja tuottavat tahot.

Esityksen tavoitteena on vahvistaa Itämeren tutkimusta ja kokonaisvaltaista otetta tutkimustoiminnasta. Monitieteiselle merentutkimukselle pyritään luomaan nykyistä paremmat edellytykset saattamalla yhteen nykyisin osittain erillisinä toimivia tutkimusryhmiä ja muodostamalla nykyistä vahvempia tutkimusyksiköitä. Uudistus kokoaisi tällä hetkellä kolmessa eri laitoksessa tehtävää mereen, merensuojeluun ja meriturvallisuuteen liittyvää tutkimusta kahteen paikkaan. Niihin syntyisivät merentutkimuksen fyysikaaliseen ja biologiseen tutkimukseen erikoistuneet keskittymät, jotka tekisivät kiinteää yhteistyötä.

Merentutkimuslaitoksen liikennesektoria palvelevat operatiiviset ja tutkimustoiminnot

sekä Itämeren fyysikaalinen seuranta ja tutkimus ehdotetaan siirrettäväksi Ilmatieteen laitoksen tehtäviksi. Itämeren kemian ja biologian tutkimustoiminnot ja seurannat ehdotetaan liitettäväksi Suomen ympäristökeskukseen vahvistamaan sen nykyisiä merentutkimustehtäviä.

Ehdotuksen mukaisten järjestelyjen toteuttamiseksi Merentutkimuslaitos ehdotetaan lakkautettavaksi erillisenä tutkimuslaitoksena ja siten Merentutkimuslaitoksesta annettu laki kumottavaksi. Merentutkimuslaitoksen henkilöstön asema turvattaisiin lain siirtymäsäännöksin.

Ilmatieteen laitoksesta annettua lakia ehdotetaan tarkennettavaksi laitoksen tehtävien osalta vastaamaan paremmin nykyisiä vaatimuksia. Ympäristöhallinnosta annettua lakia ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että siihen lisätään maininta merentutkimuksen harjoittamisesta Suomen ympäristökeskuksessa. Lisäksi Merentutkimuslaitoksen lakkauttamisesta aiheutuvat muutokset ehdotetaan tehtäväksi meripelastuslakiin ja aluksista aiheutuvan ympäristön pilaantumisen ehkäisemisestä annettuun lakiin.

Esitys liittyy valtion vuoden 2009 talousarvioesitykseen.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2009 alusta.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIAALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT	4
1 NYKYTILA	4
1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	4
Merentutkimuslaitos.....	4
Ilmatieteen laitos	6
Suomen ympäristökeskus	7
Meripelastus	8
Aluksista aiheutuvan ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen	8
1.2 Kansainvälinen vertailu.....	8
Ruotsi	8
Viro.....	9
Tanska	9
Saksa.....	9
Norja.....	9
1.3 Nykytilan arviointi	9
Merentutkimuslaitos ja Suomen ympäristökeskus	9
Merentutkimuslaitos ja Ilmatieteen laitos	10
2 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET	11
2.1 Tavoitteet	11
2.2 Toteuttamisvaihtoehdot.....	11
2.3 Keskeiset ehdotukset.....	13
3 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	14
3.1 Taloudelliset vaikutukset	14
3.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	15
Henkilöstövaikutukset	16
3.3 Ympäristövaikutukset	16
4 ASIAN VALMISTELU	17
4.1 Valmistelun vaiheet.....	17
4.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen	18
5 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ.....	20
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	21
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT	21
1.1 Laki merentutkimuslaitoksesta annetun lain kumoamisesta	21
1.2 Laki ilmatieteen laitoksesta.....	22
1.3 Laki ympäristöhallinnosta.....	23
1.4 Meripelastuslaki	23
1.5 Laki aluksista aiheutuvan ympäristön pilaantumisen ehkäisemisestä.....	23
2 TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET JA MÄÄRÄYKSET	23
3 VOIMAANTULO.....	23
LAKIEHDOTUKSET	24
1. Laki merentutkimuslaitoksesta annetun lain kumoamisesta	24
2. Laki ilmatieteen laitoksesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta	25
3. Laki ympäristöhallinnosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta	26
4. Laki meripelastuslain 4 §:n muuttamisesta	26

5. Laki aluksista aiheutuvan ympäristön pilaantumisen ehkäisemisestä annetun lain 30 ja 31 §:n muuttamisesta	27
LIITE	28
RINNAKKAISTEKSTIT	28
2. Laki ilmatieteen laitoksesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta	28
4. Laki meripelastuslain 4 §:n muuttamisesta	29
5. Laki aluksista aiheutuvan ympäristön pilaantumisen ehkäisemisestä annetun lain 30 ja 31 §:n muuttamisesta	30

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila

1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Ilmatieteen laitos ja Merentutkimuslaitos ovat liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan tutkimuslaitoksia. Suomen ympäristökeskus on ympäristöministeriön alainen ympäristöhallintoon kuuluva tutkimus- ja kehittämiskeskus. Merentutkimuslaitosta tulohjaavat sekä liikenne- ja viestintäministeriö että ympäristöministeriö.

Merentutkimuslaitos

Merentutkimuslaitos on vuonna 1918 perustettu valtion tutkimuslaitos, joka keskittyi aluksi fysikaalis-kemialliseen merentutkimukseen. Vuonna 1955 siihen liitettiin myös biologinen merentutkimus. Nykyisin laitoksen organisaatio muodostuu kolmesta tutkimusohjelmasta ja niitä tukevista yksiköistä, joita ovat tekniset palvelut ja hallinto. Vuonna 2007 laitoksen henkilötyövuosien määrä oli 109.

Merentutkimuslaitoksen tehtävänä on merentutkimuslaitoksesta annetun lain (1259/1987) mukaisesti suorittaa ja edistää tieteellistä tutkimus- ja kokeilutoimintaa, joka lähinnä kohdistuu maattamme ympäröivien merien luonnontieteellisiin ominaisuuksiin ja ilmiöihin sekä muihin meriä yleisesti koskeviin kysymyksiin, pitäen silmällä käytännön tarpeita, erityisesti merialueiden suojelua ja hyväksikäyttöä, sekä huolehtia alan kansainvälisestä yhteistyöstä ja tiedotuspalvelusta.

Merien liikkeiden tutkimusohjelma käsittää jään, meren lämpötila- ja suolaisuusolojen, aallokon, vedenkorkeuden, virtausten sekä aineiden ja kappaleiden kulkeutumisen tutkimuksen samoin kuin tutkimustuloksiin perustuvan operatiivisen palvelun. Tutkimusohjelma tarjoaa reaaliaikaista tietoa asiakkaille ja suurelle yleisölle internetin välityksellä. Laitos vastaa Suomen talvimerenkululle tärkeästä jääpalvelutoiminnasta, jossa kansainvälinen yhteistyö on laajaa. Merijään fysiikka keskittyy jään kasvuun, sulamisen ja liikkeen

tutkimiseen. Kaukokartoitusmenetelmien avulla merijäästä määritetään alueellinen kattavuus, eri jäätyyppien jakauma, jään valliutumisen sekä jään paksuus. Jäätutkimusten tulokset siirtyvät välittömästi jääpalvelun käyttöön. Aallokko- ja vedenkorkeustutkimusten perustalta ylläpidetään ja kehitetään aallokon ja vedenkorkeuden laskenta- ja operatiivisia ennustusmenetelmiä. Aallokkotutkimuksissa selvitetään aallokkoon liittyviä yleisiä mekanismeja ja Itämeren aallokon erityispiirteitä sekä yhdessä merikemiallisen tutkimuksen kanssa meren ja ilmakehän hiilidioksidin vaihtoa. Lämpötila- ja suolaisuusolojen tutkimus liittyy meren sekoittumisprosessien ja virtausten tutkimuksiin, jotka ovat keskeisiä merikemiallisten ja meribiologisten tulosten selittäjiä. Kulkeutumistutkimuksissa selvitetään aineiden ja kappaleiden kulkeutumista tuulen, aallokon ja virtausten vaikutuksesta. Pohjois-Atlantin virtaustutkimusten kohteena ovat pohjoisten alueiden vedenvaihto ja virtausten muutokset. Itämeren virtaus- ja kulkeutumismallien kehittämissyhteistyössä (HIROMB -malliyhteistyö) kehitetään yhteistä fysikaalista numeerista mallia kaikkien Itämeren maiden käyttöön.

Itämeren tila ja globaalimuutos -ohjelma seuraa Itämeren ekosysteemin tilaa, raportoi siinä tapahtuvista muutoksista ja ennustaa sen tulevaa kehitystä. Merentutkimuslaitos vastaa vuoden 1992 Itämeren alueen merellisen ympäristön suojelua koskevan yleissopimuksen (SopS 2/2000; Itämeren suojelusopimus) mukaisesta fysikaalisesta, biologisesta ja kemiallisesta avomeriseurannasta, raportoi tulokset sekä Itämeren suojelukomissiolle (HELCOM) että Kansainväliselle merentutkimusneuvostolle (ICES), tuottaa vuosittaiset indikaattoriraportit sekä osallistuu kansainväliseen tilanarviointien tuottamiseen. Merentutkimuslaitos on Itämeren tilan seurannan merkittävimpiä kehittäjiä, josta esimerkkeinä ovat HELCOMin kansainvälisen seurantaohjelman kehittäminen ja kauppalaivoja ja kaukokartoitusta hyödyntävä Alg@line-leväseurantaprojekti. Tutkimusohjelma tuottaa yhteiskunnalle uutta, luotetta-

vaa ja monipuolista tietoa Itämeren ekosysteemin nykytilasta ja sen pitkäaikaisesta kehityksestä. Ohjelmassa tutkitaan ilmastomuutoksen vaikutuksia meren fysikaalisiin, kemiallisiin ja biologisiin ominaisuuksiin samoin kuin meren ja ilmakehän vuorovaikutusta että meren ja merijään vaikutusta ilmastovaihteluun. Tutkimusta tehdään paitsi Itämerellä myös kansainvälisissä hankkeissa Pohjois-Atlantilla ja antarktisisilla merialueilla. Ekosysteemimallinnuksella ennustetaan Itämeren ekosysteemin tilaa ja kehitystä. Malleja kehitetään osana Euroopan operatiivista merentutkimusyhteistyötä.

Itämeren prosessit -tutkimusohjelmassa selvitetään Itämeren ekosysteemin toimintaa ja prosesseja, lajiston monimuotoisuutta sekä eliöiden ja niiden ympäristön vuorovaikutuksia. Tutkimusten avulla muodostetaan synteesejä ja malleja, joiden pohjalta voidaan rakentaa ennusteita ja antaa toimenpidesuosituksia Itämeren tilan parantamiseksi. Rehevöitymistutkimuksissa selvitetään kasviplanktonuotantoon ja leväkukintoihin vaikuttavia ympäristötekijöitä sekä tutkitaan levälajien ekologiaa ja leväkukintojen vaikutuksia muihin eliöihin. Pohjan prosessien tutkimusten tavoitteena on muodostaa yhtenäinen näkemys kemiallisista ja biologisista prosesseista, jotka vaikuttavat pohjayhteisöjen rakenteeseen sekä pohjasta vapautuvien ja siihen sitoutuvien ravinteiden määrään. Luonnon monimuotoisuustutkimusten tavoitteena on määrittää rehevöitymisen, ilmastomuutoksen, haitallisten aineiden ja levämyrkköjen vaikutuksia Itämeren lajiston monimuotoisuuteen ja ekosysteemin rakenteeseen sekä selvittää lajistomuutosten vaikutuksia ekosysteemin toimintaan.

Merentutkimuslaitokselle on vuonna 2005 rakennettu merentutkimuksen tarpeita vastaavat laboratoriot. Tavallisten laboratoriotilojen lisäksi on erikoispuhdas laboratorio ja huoneet, joissa meren biologisia prosesseja voidaan tutkia tarkkaan säädettävissä olosuhteissa (kliimahuoneet). Laboratorio ylläpitää ja kehittää merinäytteenoton ja -analyysien erityisosaamista Suomen merentutkimuksen ja seurannan tarpeisiin. Laboratorio on ensisijaisesti tutkimuslaboratorio. Henkilökunta toimii sekä laitoksen että tutkimusalan Arandan laboratorioissa. Merentutkimuslaitoksen

laboratorio on FINAS-akkreditointipalvelun arvioima testauslaboratorio T040 (EN ISO/IEC 17025) testausalanaan meriympäristönäytteiden kemiallinen, biologinen ja fysikaalinen analysointi sekä näytteiden otto.

Merentutkimusalan Aranda on Merentutkimuslaitoksen hallinnoima, juuri peruskorjattu nykyaikainen, jäävahvistettu tutkimusala, joka soveltuu monitieteelliseen ja ympärivuotiseen merentutkimukseen kaikilla maailman merillä. Aranda on Itämeren tutkimuksen ja seurannan keskeisin työkalu. Toiminta laivalla kuuluu valvotun laatujärjestelmän piiriin. Kenttävuorokausien määrä on viime vuosina ollut noin 120—125. Hyvin varustetut laboratoriotilat ja tietojenkäsittelyjärjestelmä mahdollistavat näytteiden analysoinnin ja tulosten käsittelyn matkan aikana.

Merentutkimuslaitoksella on laajaa kansainvälistä yhteistyötä. Laitos on tehnyt pitkään läheistä yhteistyötä Itämeren alueen ja muun muassa Yhdysvaltojen, Kanadan ja Kiinan merentutkimuslaitosten kanssa. Euroopan unionin tiedeohjelmiin kuuluvat hankkeet ovat lisänneet yhteistyötä muiden eurooppalaisten tutkimuslaitosten kanssa. Merentutkimuslaitos on vastannut Suomen osallistumisesta Kansainvälisen merentutkimusneuvoston (ICES) ja Hallitusten välisen meritieteellisen komission (IOC) toimintaan sekä toiminut yhteistyössä Kansainvälisten tieteellisten yhteisöjen neuvoston (ICSU) alaisen Maailman meritieteellisen tietokeskuksen (World Data Center for Oceanography) kanssa. Merijään osalta Merentutkimuslaitos on perustajajäsen ja aktiivisesti mukana muun muassa JCOMM-IOC Expert Team of Sea Ice:ssä (ETSI), International Ice Charting Working Group:issa (IICWG), European Ice Services:ssä (EIS) ja Baltic Sea Ice Services:ssä (BSIS). Eurooppalainen yhteistyö käsittää muun muassa osallistumisen eurooppalaisen operatiivisen oseanografian kehittämiseen EuroGOOS-hankkeissa, sen Itämeren osiossa (BOOS) ja arktisessa osiossa sekä monia kaukokartoitus- ja mallintamishankkeita. Laitos on osallistunut aktiivisesti HELCOMin toimintaan. Merentutkimuslaitoksen kotimainen yhteistyö on laajaa ja hyvää niin tutkimuslaitosten kuin yliopistojenkin kanssa.

Suomen Etelämanner-tutkimuksen pysyvä Etelämanner-logistiikka (*FINNARP*) on sijoitettu Merentutkimuslaitoksen yhteyteen. Sen tehtävänä on hoitaa tutkimusretkien järjestelyihin ja tutkimusasemien ylläpitoon liittyviä tehtäviä sekä koordinoida kansainvälistä yhteistyötä. *FINNARP* vastaa tutkimushankkeiden matkakustannuksista, kuljetuksista, terveydenhoidosta, kenttäkoulutuksesta, vaatetuksesta ja muonituksesta. Jokaisesta tutkimushankkeesta ja koko retkikunnasta kuljetuksineen tehdään ympäristövaikutusarvio, ja se raportoidaan ympäristöministeriölle, joka myöntää hankkeelle luvan. Etelämantereen ympäristöasioissa tehdään paljon sekä pohjoismaista että globaalia yhteistyötä.

Ilmatieteen laitos

Ilmatieteen laitoksesta annetun lain (585/1967) mukaan laitoksen tehtävänä on hankkia luotettavaa tietoa Suomen ilmastosta ja hoitaa sääpalvelu ottaen huomioon erityisesti maamme elinkeinoelämän ja yleisen turvallisuuden vaatimukset sekä suorittaa ilmatieteellisiä tutkimuksia. Ilmatieteen laitoksen tehtävänä on myös suorittaa Suomen geomagneettista kartoitusta sekä tutkia geomagnetismia ja muita siihen läheisesti liittyviä geofysikaalisia ilmiöitä.

Ilmatieteen laitos on liikenne- ja viestintäministeriön alainen palvelu- ja tutkimuslaitos. Laitos tekee erilaisia sääennusteita ja tuottaa muita sääpalveluja yleisön, elinkeinoelämän, maatalouden sekä maa-, meri- ja lentoliikenteen tarpeisiin samoin kuin yleistä turvallisuutta, kuten väestönsuojelua ja pelastus- ja meripelastustointia varten, sekä maanpuolustuskäyttöön, erityisesti ilmavoimille. Tähän toimintaan liittyen Ilmatieteen laitoksen tehtävänä on äkillisistä ja vaaraa aiheuttavista säätilan muutoksista varoittaminen.

Ilmatieteen laitokseen kuuluu pääjohtajan ja esikunnan lisäksi kolme tulosaluetta, jotka ovat sää ja turvallisuus, tutkimus ja menetelmäkehitys sekä hallinto. Laitoksen henkilöstövuosien määrä on 580.

Palvelutehtäväänsä varten Ilmatieteen laitos kerää ilmakehän tilasta havaintoja ja vie ne laitoksen tietojärjestelmään, jossa säämalliohjelmat tuottavat suurteholaskennan avulla

erilaisia sääennusteita. Lopullisen sääennusteen tekee meteorologi.

Tutkimustehtävässään Ilmatieteen laitos tutkii ilmastoa ja sen vaihteluita yleisesti sekä maa- ja metsätaloutta, energia-, rakennus- ja liikennesektoria sekä terveydenhuoltoa tukevissa hankkeissa. Laitos tutkii myös ilmaston ja sään yhteiskunnallisia ja taloudellisia vaikutuksia sekä kehittää sää- ja ilmastorisien arviointia. Lisäksi laitoksessa arvioidaan ilmastomuutoksen hillinnän ja sopeutumisen keinoja. Laitos tutkii myös kasvihuonekaasuja, joita syntyy muun muassa liikenteen, myös laivaliikenteen päästöinä. Laitos myös kehittää maailmanlaajuisia ja alueellisia ilmastomalleja. Myös ilmanlaatu on keskeinen laitoksen tutkimusalue.

Meteorologian alalla kehitetään kansainvälisessä yhteistyössä sääennustusmalleja ja ennusteiden hyödyntämistä sääpalvelun, aaltomusteiden, ilmaston, tuulienergian, tuulivamallien ja aerosolitutkimuksen sovelluksissa. Meteorologisissa sovelluksissa kehitetään todennäköisyysennustusmenetelmiä yleisesti ja erityisesti ennustamaan sään ääri-ilmiöitä kuten myrskyjä, rankkasateita ja tulvia sekä maa-, vesi- ja ilmaliikenteelle haitallisia olosuhteita. Laitos kehittää uusia havaintomenetelmiä ilmakehän kaukokartoitukseen kuten satelliittimittaukseen. Polaarialueiden tutkimuksessa kehitetään satelliittivastantotto- ja prosessointipalveluita sekä luotustoimintoja ja muita havaintotoimintoja muun muassa arktisen ilmastomuutoksen tutkimiseksi.

Ilmatieteen laitos edustaa Suomea useassa kansainvälisessä järjestössä ja pyrkii aktiivisesti vaikuttamaan niiden toimintaohjelmiin. Kansainvälisistä järjestöistä tärkein on Maailman ilmatieteen järjestö (*WMO*), joka on Yhdistyneiden kansakuntien alainen 188 jäsenmaan ja alueen erityisjärjestö. *WMO*:n tavoitteena on taata jäsenille parhaat tekniset mahdollisuudet hoitaa viranomaisvelvoitteena oleva sääpalvelu ja varoitustoiminta. Kansainvälisten järjestöjen kautta Ilmatieteen laitos saa myös meteorologista tietoaainestoa, reaaliaikaiset sääsatelliittikuvat sekä pohjatietoa pitkille sääennusteille.

Suomen ympäristökeskus

Suomen ympäristökeskus aloitti toimintansa vuonna 1995. Suomen ympäristökeskus on ympäristöministeriön alainen ympäristöalan tutkimus- ja kehittämiskeskus, joka hoitaa myös maa- ja metsätalousministeriön toimialaan kuuluvia vesivarojen käytön ja hoidon tehtäviä. Molemmat ministeriöt ohjaavat laitosta toimialaansa kuuluvissa asioissa.

Ympäristöhallinnosta annetun lain (55/1995) 6 §:n mukaan Suomen ympäristökeskus harjoittaa kestävästä kehitystä tukevaa tutkimus- ja kehittämistoimintaa. Keskus seuraa ja arvioi ympäristön tilaa ja kuormitusta sekä alueiden käyttöä ja vesivaroja, tutkii ympäristössä tapahtuvia muutoksia ja niiden syitä sekä haitallisten muutosten ehkäisemistä ja korjaamista. Keskukseen tehtävänä on myös edistää valtakunnallisesti yhtenäistä ympäristönsuojelun tasoa. Lisäksi keskus ylläpitää ja kehittää toimialansa tietojärjestelmiä. Keskus tuottaa myös alansa asiantuntijapalveluja ja osallistuu laajasti oman alansa kansainväliseen yhteistyöhön.

Suomen ympäristökeskuksessa on tutkimusosasto, asiantuntijapalveluosasto, tietokeskus ja hallinto-osasto sekä esikuntayksikkö, viestintäyksikkö ja laboratorio. Keskusella on alueelliset toimipaikat Joensuussa, Jyväskylässä, Kuopiossa ja Oulussa. Keskusten toiminnan kokonaiskustannukset olivat vuonna 2007 yhteensä noin 45 miljoonaa euroa. Keskuksessa tehtiin vuonna 2007 yhteensä noin 570 henkilötyövuotta, josta tutkimus- ja kehittämistoiminnan osuus on noin 210 henkilötyövuotta.

Suomen ympäristökeskuksen tutkimusosasto vastaa keskuksessa tehtävästä ympäristöalan tieteellisestä, pitkäjänteisestä tutkimuksesta. Osaston tutkimusala kattaa luonnontieteellisen ja yhteiskunnallisen sekä näitä yhdistävän monitieteisen ympäristöntutkimuksen. Osaston tehtäviin kuuluu myös keskuksen toimialaan kuuluvaa kokeellista tutkimusta. Ympäristön seuranta, tietohuolto ja raportointi kuuluvat osastolle siltä osin kuin nämä tehtävät liittyvät kiinteästi tutkimustyöhön. Tutkimusosasto on organisoitu seitsemään tutkimusohjelmaan, jotka ovat globaali muutoksen tutkimusohjelma, luonnon monimuotoisuuden tutkimusohjelma, ve-

sistöalueiden integroitu tutkimusohjelma, Itämeren suojelun tutkimusohjelma, haitallisten aineiden ja riskien tutkimusohjelma, tuotannon ja kulutuksen tutkimusohjelma sekä ympäristöpolitiikan tutkimusohjelma. Osaston henkilömäärä oli 206 vuoden 2007 lopussa.

Merentutkimuksen kannalta keskeinen on Itämeren suojelun tutkimusohjelma, joka tutkii Itämeren, Suomen rannikkovesien ja rantavyöhykkeen tilaa ja siinä tapahtuvia muutoksia. Sen tehtäviin kuuluvat rannikkovesien tilan seuranta, arviointi ja ekologinen tutkimus, kuormituksen ja suojelutoimenpiteiden arviointi, monimuotoisuuden selvitys sekä asiantuntijapalvelut ympäristöministeriölle. Ohjelmassa työskentelee noin 25 tutkijaa.

Itämerta koskevaa tutkimus-, selvitys- ja kehittämistoimintaa on myös vesistöalueiden integroidussa tutkimusohjelmassa, haitallisten aineiden ja riskien tutkimusohjelmassa ja ympäristöpolitiikan tutkimusohjelmassa. Tätä toimintaa on myös asiantuntijapalveluosaston hydrologian yksikössä sekä tietokeskuksen geoinformatiikka- sekä alueidenkäyttöyksikössä.

Suomen ympäristökeskuksen laboratorio-toiminta koostuu testaus-, tutkimus- ja vertailulaboratoriotoiminnoista. Kokeellinen tutkimuslaboratoriotoiminta tapahtuu organisatorisesti tutkimusosaston alaisuudessa. Testaustoiminta (T003) ja vertailumittausten järjestäminen (PT01) ovat FINAS-akkreditointipalvelun akkreditoimia. Akkreditoituun testaus toimintaan kuuluvat kemialliset, biologiset ja ekotoksikologiset testaukset vesi-, maa- ja sedimenttinäytteistä sekä biologisesta materiaalista. Analyysituotannosta noin 20 prosenttia liittyy suoraan merialueiden tutkimukseen ja seurantaan. Keskus toimii ympäristöministeriön määräämänä kansallisena ympäristöalan vertailulaboratoriona, jonka tehtäviin kuuluu muun muassa vertailumittausten järjestäminen ympäristötiedon tuottajille, menetelmien kehittäminen ja standardisointi, alan asiantuntijoiden koulutus sekä asiantuntija-apu viranomaisille.

Ympäristöhallinnolla on tutkimusalue Muikku, jota hallinnoi Etelä-Savon ympäristökeskus ja jonka kotisatama on Savonlinna. Tutkimusalueesta käytetään ympäristöhallinnossa Saimaan, muun Vuoksen vesistön ja

Itämeren rannikkovesien tutkimuksissa. Muita merkittäviä tutkimusaluksen käyttäjiä ovat Joensuun yliopisto sekä Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos. Vuonna 2007 tutkimusaluksella oli 57 käyttöpäivää, joista meripäiviä oli 16.

Suomen ympäristökeskus on aluksista aiheutuvan ympäristön pilaantumisen ehkäisemisestä annetussa laissa (300/1979), jäljempänä *alusjätelaki*, tarkoitettu alusöljyvahinkojen ja aluskemikaalivahinkojen torjuntaviranomainen. Jos alusöljyvahinko tai aluskemikaalivahinko on sattunut tai sen vaara uhkaa aavalla selällä tai talousvyöhykkeellä, Suomen ympäristökeskus määrää torjunnan suorittamisesta ja voi tietyissä tilanteissa ottaa torjunnan suorittamisen vastuulle. Tehtävään liittyy myös kulkeutumismallien soveltaminen ja kehittäminen. Keskus vastaa myös alusten päästöjen valvonnasta Suomen aluevesillä ja talousvyöhykkeellä.

Yhteenvetona voidaan todeta, että Suomen ympäristökeskuksen Itämeren suojelua palveleva tutkimus perustuu Suomen rannikkoalueiden tilan analysointiin ja seurantaan, suojelutoimenpiteiden arviointiin, kuormituksen seurantaan, arviointiin ja analysointiin, kuormitusta vähentävien toimenpiteiden tarkasteluun sekä suojelutoimenpiteiden toteuttamisedellytysten ja vaikuttavuuden arviointiin. Keskus koordinoi rannikon ja vedenalaisen monimuotoisuuden kartoitusta.

Yhteensä Suomen ympäristökeskuksen tutkimuspanos Itämerta koskevissa kysymyksissä on 35—40 henkilötyövuotta.

Suomen ympäristökeskuksella on laaja ja toimiva kansallinen ja kansainvälinen yhteistyöverkosto, johon kuuluvat muut sektoritutkimuslaitokset ja yliopistot sekä vastaavat laitokset Euroopan eri maissa.

Suomen ympäristökeskus vastaa Suomen rannikkovesien tilan seurannasta sekä Suomen kuormitustietojen kokoamisesta ja raportoinnista HELCOMille. Lisäksi keskus toimii HELCOMin konsulttina koko Itämeren alueen pistekuormituksen tietokannan kokoamisessa ja ylläpidossa.

Meripelastus

Ilmatieteen laitos, Merentutkimuslaitos ja ympäristöviranomaiset ovat meripelastuslain

(1145/2001) 4 §:n 1 momentissa tarkoitettuja muita meripelastusviranomaisia, joiden tehtävistä meripelastustoimessa tarkemmin säädetään mainitun pykälän 2 momentissa.

Aluksista aiheutuvan ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen

Suomen ympäristökeskus on alusjätelaisissa tarkoitettu alusöljyvahinkojen ja aluskemikaalivahinkojen torjuntaviranomainen sekä alusten päästöjen valvonnasta Suomen aluevesillä ja talousvyöhykkeellä vastaava viranomainen.

Merentutkimuslaitos kuuluu niihin viranomaisiin, jotka alusjätelain 30 §:n nojalla ovat velvollisia toimialoillaan osallistumaan valvontaan ja pyydettyä antamaan virka-apua valvontaviranomaisille sekä lain 31 §:n nojalla antamaan tarpeellista virka-apua alusöljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjuntaviranomaisille.

1.2 Kansainvälinen vertailu

Merentutkimus on järjestetty eri tavoin eri maissa. Hallinnolliset ratkaisut kuvastavat kunkin maan yleisiä tutkimuspoliittisia linjauksia, eivätkä ne siten ole yksinomaan merentutkimukselle ominaisia.

Ruotsi

Ruotsissa tehdään merentutkimusta viides- ja yliopistossa, Ruotsin meteorologisessa ja hydrologisessa laitoksessa (Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, SMHI), Kalatalousvirastossa (Fiskeriverket) ja geologian tutkimuskeskuksessa. Luonnonsuojeluvirasto (Naturvårdsverket) ja alueelliset ympäristöviranomaiset vastaavat ympäristönsuojelun valvonnasta. Merelliseen ympäristönsuojeluun ja -tutkimukseen liittyviä tehtäviä on lisäksi merivartiostolla ja merivoimilla. Ruotsin merentutkimus on hajautettu ja sieltä puuttuvat varsinaiset valtiolliset tutkimuslaitokset muutamia peruseurantatehtäviä hoitavia laitoksia lukuun ottamatta. Systemaattisten koko valtakuntaa kattavien seurantojen ylläpito ja niihin liittyvä tiedon hallinta on hajautettu. Huhtikuussa 2008 Ruotsin hallitus teki päätöksen meriympäristöins-

tituutin perustamisesta Göteborgin yliopiston yhteyteen. Instituutin tehtävänä on koordinoita Göteborgin, Tukholman ja Uumajan yliopistojen sekä Kalmarin korkeakoulun yhteistyötä lähinnä merien tilan arvioinneissa ja raportoinneissa. Instituutin budjetti on noin yksi miljoona euroa vuodessa ja henkilökunnan määrä 10–12.

Viro

Virossa on Tarton yliopiston alainen itsenäinen merentutkimuslaitos (Eesti Mereinstitut), ja lisäksi merentutkimusta tehdään Tallinnan teknillisessä yliopistossa. Viron ilmatieteen laitos (EMHI) hoitaa jääpalvelun, vedenkorkeuden ja lämpötilan seurannan ja aallokkoennusteet.

Tanska

Tanskassa merentutkimusta tehdään useissa laitoksissa. Tanskan ilmatieteen laitoksessa (DMI) on merifysiikan osasto, joka vastaa operatiivisesta oseanografiasta, mutta Itämeren jääpalvelusta vastaa Tanskan kuninkaallisen laivaston operatiivinen osasto. Merentutkimusta tehdään myös Tanskan teknillisessä yliopistossa ja Kööpenhaminan Niels Bohr -instituutissa. Tanskan ympäristötutkimuslaitos (Danmarks miljøundersøgelser, DMU) on laaja-alainen tutkimuslaitos, jonka tehtävälueet kattavat meriluonnon, ilmansuojelun, kemikaalien ja luonnon monimuotoisuuden kysymyksiä sekä yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen. Laitos on toiminut Århusin yliopiston alaisuudessa vuodesta 2007 lähtien.

Saksa

Saksassa on kolme suurta merentutkimuksen eri alat kattavaa merentutkimuskeskusta, Bremerhavenissa (Polaari- ja merentutkimuslaitos, Alfred Wegener Institut für Polar- und Meeresforschung, Helmholtz), Kielissä (Kielin merentutkimuslaitos, Leibniz Institut für Meereswissenschaft an der Universität Kiel, IFM-GEOMAR) ja Warnemündessä (Itämeritutkimuslaitos, Institut für Ostseeforschung Warnemünde-Leibniz), joista viimeksi mainittu on Itämeren tutkimukseen keskittynyt

monitieteellinen laitos. Merentutkimusta tehdään myös useissa muissa Max Planck-, Helmholtz-, Leibniz- ja Fraunhofer-tutkimuslaitoksissa. Helmholtz-kokonaisuuteen kuuluvat useat muut isot tutkimuslaitokset kuten laajasti ympäristötutkimusta tekevä UFZ. Saksan merenkulkulaitoksen (BSH) Rosstockin yksikkö vastaa Saksan jääpalvelusta ja Hampurin yksikkö Saksan meritieteellisestä tietokeskuksesta, vedenkorkeusennusteista ja monenlaisista merihavainnoista.

Norja

Norjassa on maan kokoon nähden paljon merentutkimusta tekeviä laitoksia, koska meri on Norjalle keskeinen luonnonvara. Bergenissä toimii kahdeksan laitoksen ja noin 700 tutkijan merentutkimuskeskittymä, johon merkittävimpinä kuuluvat Merentutkimusinstituutti (Havsforskningsinstituttet, IMR), Nansen -keskus (Nansen Center) ja Bergenin yliopisto. Norjan polaari-instituutti (Norsk Polarinstitut) ja UNIS tekevät perustutkimusta. Norjan ilmatieteellisessä tutkimuslaitoksessa on fysikaalisen oseanografian osasto, joka vastaa operatiivisista ympärivuorokautisista toiminnoista. Norjan vedentutkimuslaitos (Norsk institutt for vannforskning, NIVA) tekee monitieteellistä makean veden ja rannikon vesiensuojelututkimusta.

1.3 Nykytilan arviointi

Merentutkimuslaitos, Ilmatieteen laitos ja Suomen ympäristökeskus ovat itsenäisiä valtion tutkimuslaitoksia. Merentutkimuslaitos ja Ilmatieteen laitos ovat liikenne- ja viestintäministeriön alaisia ja Suomen ympäristökeskus ympäristöministeriön alainen.

Merentutkimuslaitos ja Suomen ympäristökeskus

Suomen ympäristökeskuksen ja Merentutkimuslaitoksen toiminnoissa on nykyisellään päällekkäisyyttä, rinnakkaisuutta tai toisiaan täydentävyyttä muun muassa seurantatehtävissä ja tutkimuksessa, tutkimusalusten käytössä, laboratoriotöinnässä, kaukokartoitustoiminnassa, tietojärjestelmissä ja viestinnässä.

Suomen ympäristökeskuksen ja Merentutkimuslaitoksen merta koskeva havaintotoiminta ja seuranta ovat toisiaan täydentäviä. Merentutkimuslaitoksen tutkimukset keskittyvät avomerelle Suomen ympäristökeskuksen keskittyessä rannikon ja valuma-alueiden tutkimuksiin. Sekä rannikko- että avomertutkimusta tarvitaan suojelutoimenpiteiden arvioimiseksi ja niiden vaikutusten ymmärtämiseksi. Merentutkimuslaitoksen tutkimus-alue Aranda kerää aineistoja koko Itämeren alueelta, kun taas ympäristöhallinnon tutkimus-alue Muikku sopii pienemmän kokonsa ansiosta Suomenlahden rannikon ja saaristovesien tutkimuksiin. Arandan elokuun avomeriseurantamatkan ja ympäristöhallinnon Muikun noin kahden viikon rannikkoseurantamatkan aikataulut, reitit ja tiedotus on koordinoitu yhdessä. Kummankin tutkimus-alueen käytön tehokkuutta ja taloudellisuutta on tarpeen parantaa.

Laboratoriotoiminta on molemmissa laitoksissa samantyyppistä ja korkealaatuista. Kummankin ovat akkreditoituja testauslaboratorioita. Suomen ympäristökeskuksessa kemiallinen analytiikka on näyte- ja määrittämisvalikoimaltaan laaja-alaisempaa kuin Merentutkimuslaitoksessa. Merentutkimuslaitoksen biologinen analytiikka (lajistomäärittäykset) puolestaan on monipuolisempaa kuin Suomen ympäristökeskuksessa. Ympäristöhallinnossa näytteenottoiminta on keskitetty alueellisille ympäristökeskuksille. Merentutkimuslaitoksessa näytteet otetaan pääsääntöisesti itse ja näytteenottomenetelmiä ja -välineitä kehitetään aktiivisesti. Merkittävä osa Merentutkimuslaitoksen ja Suomen ympäristökeskuksen näytteistä vaatii välitöntä analysointia. Ympäristöalan vertailulaboratorioita on Suomessa kaksi. Suomen ympäristökeskuksen laboratoriossa on laaja pätevyysalue vesien ja kiinteiden näytteiden kemiallisessa ja ekotoksikologisessa testaus-toiminnassa sekä näytteenotossa. Ilmatieteen laitoksen laboratorio toimii vertailulaboratoriona ilmanlaadun alueella.

Kaukokartoituksen kehittämisessä tehdään laitosten välillä yhteistyötä. Merentutkimuslaitoksen kaukokartoitusosaaminen keskittyy erityisesti jään ja leväkukintojen kaukokartoitukseen, Suomen ympäristökeskuksen lu-

men, vedenlaadun, leväkukintojen, maanpeitteen ja öljyn havainnointiin.

Kirjastotoiminnassa on ympäristöä yleisesti koskevan aineiston kohdalla osittain päällekkäisyyttä, mutta varsinainen meritieteellinen tutkimuskirjallisuus on Merentutkimuslaitoksella. Kausijulkaisujen hankintaa on koordinoitu laitoskirjastojen välillä kustannussyistä. Suomen ympäristökeskuksen kirjasto toimii kansallisena ympäristöalan erikoiskirjastona, ja sillä kuten Merentutkimuslaitoksen kirjastolla on muun muassa laajat käyttöoikeudet sähköisiin julkaisuihin. Merentutkimuslaitoksen kirjasto on myös merentutkimuksen kansallinen vastuukirjasto ja Kansainvälisen merentutkimusneuvoston (ICES) ja Hallitusten välisen meritieteellisen komission (IOC) kansallinen tallennekirjasto.

Kummallakin laitoksella on omaan ydin-toimintaansa liittyviä erillisiä tietojärjestelmiä, joiden yhdistämisellä saavutettaisiin synergiaetuja.

Merellinen viestintä on koordinoitu laitosten välisellä yhteistyösopimuksella.

Merentutkimuslaitos ja Ilmatieteen laitos

Ilmatieteen laitos ja Merentutkimuslaitos toimivat samoissa vuonna 2005 valmistuneissa laitosten omia ja yhteisiä tarpeita varten rakennetuissa toimitiloissa, ja niiden toiminnot täydentävät toisiaan.

Merisääpalvelujen osalta on laitosten välillä jonkin verran yhteistyötä. Merentutkimuslaitoksen meripalvelujen operatiiviset tuotteet toimitetaan Ilmatieteen laitoksen tietokantoihin. Asiakkaille toimitetaan esimerkiksi merisääennusteet tai havainnot meren pinnan korkeuden vaihteluista joko Ilmatieteen laitoksen järjestelmien kautta tai suoraan Merentutkimuslaitoksesta. Meren pinnan korkeusennusteiden asiantuntija-analyysiä ja tilannekohtaisia meren pinnan korkeusennusteita ei tehdä nykyisin jatkuvana palveluna. Poikkeuksellisen tilanteen ilmaantuessa erityisesti viikonlopun tai lomakausien aikana on palvelukyky heikko.

Liitettäessä fysikaalinen merentutkimus Ilmatieteen laitokseen voidaan kansalaisten ja elinkeinoelämän yksittäisten toimijoiden tueksi tilannekohtaisista merenpinnan korkeuteen liittyvistä palveluista tehdä pysyviä.

Sää- ja meripalvelut voidaan myös saada kokonaiskuvana yhdestä lähteestä samanaikaisesti. Poikkeuksellisissa tilanteissa tietojärjestelmiin pohjautuvat automatisoidut ilma-kehä-merimallit eivät yksin tuota riittävän hyvää tietoa. Poikkeustilanteissa vasta merentutkimuksen ja ilmatieteen asiantuntijoiden tilannekohtaisia näkemyksiä vaihtamalla syntyy täsmällinen kokonaiskuva.

Meripalveluiden tuotantorakennetta voidaan kehittää uusilla järjestelyillä, jotta varautuminen meripalveluiden kysynnän kasvuun olisi optimaalista. Jäät vähenevät Atlantin pohjoisilta merialueilta, ja uusia huomattavasti nykyistä lyhyempiä merenkulun väyliä avautuu muun muassa Aasian rahtiliikenteelle. Tällä on Euroopan maiden elinkeinotoiminnalle huomattava taloudellinen merkitys, jolloin palvelujen kysyntä tulee kasvamaan. Merentutkimuslaitos on ollut perustamassa Euroopan jääpalvelua (European Ice Service) yhdessä Tanskan ja Norjan ilmatieteellisten laitosten kanssa. Alueella tarvitaan myös merisääpalveluja ja aallokkoennusteita.

Uusien merellisten mallimenetelmien ja palvelujen kehittämisen pohjana on meren fyysikaalinen tutkimus ja ilmatieteellinen tutkimus. Tällä hetkellä mallinnustyötä tehdään erillään, ja yhteistyö on vähäistä. Pohjana käytettävä osittain sama havaintodata mahdollistaisi laajemman yhteistyön. Sekä tutkimuksen että palvelujen käyttöön saatavan tiedon ajallinen ja paikallinen tarkkuus ei ole niin hyvä kuin mitä tutkimus-, tietojärjestelmä- ja palvelukehitysresursseja yhdistämällä voitaisiin saavuttaa.

Nykyisellään meripalveluiden tuottamisessa käytetyt tietojärjestelmät eivät ole ympäri- vuorokautisessa valvonnassa, eikä niitä kaikilta osin tuoteta vakavien yhteiskunnallisten häiriöiden ja poikkeustilojen varalta asianmukaisesti varmistetuissa tiloissa.

Toimitilojen osalta on tehty yhteistyöjärjestelyjä kustannusten säästämiseksi. Merentutkimuslaitoksen kirjasto on merentutkimuksen kansallinen vastuukirjasto ja Kansainvälisen merentutkimusneuvoston (ICES) ja Hallitusten välisen meritieteellisen komission (IOC) kansallinen tallennekirjasto. Ilmatieteen laitos pyrkii kehittämään omia kirjastotoimintojaan yhdessä Helsingin yliopiston kanssa. Painetun kirjastoaineiston käyttö on vähenty-

nyt huomattavasti sähköisten julkaisusarjojen käytön myötä.

2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on vahvistaa Itämeren tutkimusta ja kokonaisvaltaista otetta tutkimustoiminnasta. Monitieteiselle merentutkimukselle pyritään luomaan nykyistä paremmat edellytykset saattamalla yhteen nykyisin osittain erillisinä toimivia tutkimusryhmiä ja muodostamalla nykyistä vahvempia tutkimusyksiköitä. Edelleen tavoitteena on selkeyttää sektoritutkimuslaitosten vastualueita ja karsia päällekkäisyyksiä. Pyrkimyksenä on myös vahvistaa kansallista tutkimusinfrastruktuuria ja sen hyödyntämistä sekä kehittää valtion laboratoriotointa ympäristötutkimuksessa.

Päällekkäisyyksien karsimisella ja yhteistyön tiivistämisellä hallinnonalojen välillä pyritään myös tuottavuuden parantamiseen.

2.2 Toteuttamisvaihtoehdot

Asian valmistelussa on tarkasteltu neljää vaihtoehtoista ratkaisumallia eli nykymallin pohjalta jatkamista, Merentutkimuslaitoksen toimintojen yhdistämistä Ilmatieteen laitokseen, Merentutkimuslaitoksen toimintojen siirtämistä opetusministeriön alaisuuteen sekä Merentutkimuslaitoksen toimintojen jakamista Ilmatieteen laitoksen ja Suomen ympäristökeskuksen kesken.

Valmistelussa on todettu nykyisen toimintamallin puutteet ja välittömät kehitystarpeet, joita on selostettu tarkemmin kohdassa 1.3. Lisäksi on katsottu, että nykymalli ei tarjoa riittäviä valmiuksia vastata tulevaisuuden palvelu- ja tutkimustarpeisiin. Myöskään Merentutkimuslaitoksen, Ilmatieteen laitoksen ja Suomen ympäristökeskuksen keskinäinen yhteistyö merentutkimukseen liittyvillä alueilla eikä niitä tukevissa toiminnoissa ole onnistunut parhaalla mahdollisella tavalla. Jatkossa yhteistyötä voidaan tehostaa toimintoja uudelleen järjestämällä.

Toisena toteuttamisvaihtoehtona on arvioitu selvitysmies professori Juhani Keinosen

tekemän suosituksen mukaista Ilmatieteen laitoksen ja Merentutkimuslaitoksen yhdistämistä niin, että niiden toiminta-alueille perustettaisiin uusi niiden tehtäväalueet kattava laitos. Tämän toteuttamisvaihtoehdon voidaan katsoa ratkaisevan joitain nykyisen toimintamallin ongelmia. Suomen ympäristökeskuksen tehtäviin nykyisin kuuluvan merentutkimuksen kannalta ratkaisu ei olisi tyydyttävä. Vaihtoehdon toteuttaminen ei vastaisi nykyisiin eikä tuleviin haasteisiin uuden perustettavan laitoksen ja ympäristöhallinnon välillä, vaan se edellyttäisi ekologisen merentutkimuksen uudelleenjärjestelyä. Vastaavanlaiset ongelmat koskisivat fyysisen merentutkimuksen osuutta sellaisessa järjestelyssä, jossa Merentutkimuslaitoksen toiminnot siirrettäisiin puolestaan kokonaan Suomen ympäristökeskukseen.

Merentutkimuslaitoksen toiminta painottuu erityisesti biologisen tutkimuksen osalta tieteelliseen perustutkimukseen. Viimeaikaisissa sektoritutkimuksen linjauksissa on painotettu sektoritutkimuslaitosten roolia yhteiskunnallisen päätöksenteon tukijoina ja toisaalta selkeää työnjakoa yliopistojen perustutkimuksen suhteen. Tämä voisi merkitä Merentutkimuslaitoksen siirtämistä opetusministeriön ohjaukseen ja jonkin yliopiston yhteyteen perustutkimukseen keskittyvänä tieteellisenä laitoksena. Vaihtoehto korostaisi perustutkimuksen asemaa ja merkitystä. Merentutkimuslaitoksen perustutkimus on kuitenkin pikemminkin soveltavaa tai sellaista pitkän aikavälin tiedonkeräämisen ja tiedon tallentamisen tutkimusta, joka sellaisenaan palvelee soveltavaa tutkimusta, jolla meren tilaa ja sen muuttumista arvioidaan. Operatiiviset merenkulkua palvelevat toiminnot ja varsinaiset seurantatehtävät tulisi kuitenkin tässä vaihtoehdossa siirtää Ilmatieteen laitoksen ja Suomen ympäristökeskuksen vastuulle. Vaihtoehdon toteuttaminen ei parhaalla mahdollisella tavalla vahvistaisi Itämeren kokonaisvaltaista tutkimusta ja heikentäisi monitieteellisen merentutkimuksen edellytyksiä. Myöskään yliopistot eivät ole esittäneet tällaisen vaihtoehdon selvittämistä.

Valmistelussa on edellä esitetyn johdosta päädytty ehdottamaan kokonaisvaltaista ratkaisua merentutkimuksen kehittämiseksi niin, että Itämeren kemian ja biologian tut-

kimustoiminnot ja seurannat siirrettäisiin Merentutkimuslaitokselta Suomen ympäristökeskukselle. Liikennesektoria palvelevat operatiiviset ja tutkimustoiminnot sekä Itämeren fyysikaalinen seuranta ja tutkimus siirrettäisiin Merentutkimuslaitokselta Ilmatieteen laitokselle.

Merentutkimuslaitoksen ja Suomen ympäristökeskuksen ekologisen Itämeritutkimuksen yhdistämisellä saavutetaan synergiaetuja ja tehostetaan Itämeren tilan syyseuraussuhteiden tutkimusta ja seurantaan sekä näihin liittyvää kansallista ja kansainvälistä (muun muassa Euroopan unioni, HELCOM) asiantuntijatyötä. Uusi tutkimuskokonaisuus ottaa entistä paremmin huomioon Itämeren tilan riippuvuuden sen valuma-alueelta Itämereen kuormituksen muutoksista. Näin integraatio luonnontaloudellisen ja sosio-ekonomisen tutkimuksen välillä vahvistuu.

Itämeritutkimuksen keskeisiä teemoja ovat 1) Itämeren tila ja sen pitkäaikaisuutokset, 2) rehevöityminen ja ekosysteemin toiminta sekä 3) monimuotoisuus ja tulokaslajit. Ekologisen merentutkimuksen kiinteä yhteistyö Suomen ympäristökeskuksen vesistöalueiden integroidun tutkimuksen, haitallisten aineiden tutkimuksen ja globaalimuutoksen tutkimuksen kanssa luo mahdollisuudet tarkastella Itämeren suojelua nykyistä laajempaan kokonaisuutena. Tavoitteena on tuottaa tietoa ja työkaluja Itämeren tehokkaan suojelupolitiikan toteuttamiselle ja kustannustehokkaimpien suojelutoimenpiteiden löytämiselle.

Merentutkimuslaitoksen ja Ilmatieteen laitoksen toimintojen yhdistämisen tavoitteena on myös saavuttaa synergiaetuja yhdistämällä sääpalveluihin merenkulkuun ja meriturvallisuuteen liittyviä palveluja. Tavoitteena on myös saada ennustepalvelujen käyttöön tietoa, jonka tilannekohtainen ajallinen ja paikallinen tarkkuus on nykyistä parempi. Integroituja meri-ilmakehämälle kehittämällä viranomaisille ja muille meri- ja sääpalvelujen käyttäjille saadaan ennusteita, joissa kulloinkin tarvittu tilannekuva tulee ympärivuorokautisesti ja tarkoitukseen valmiina kokonaisuutena, samanaikaisesti ja yhdestä lähteestä. Tavoitteena on myös laajentaa ennustepalveluja meren korkeuden tilannekohtaiseen ennustamiseen erityisesti poikkeukselli-

sisä säätilanteissa. Merenpinnan korkeudella ja sen vaihteluilla on keskeinen vaikutus merenkulun logistisille järjestelyille ja merenkulun tehokkuudelle, ja sillä on siten olennainen vaikutus elinkeinoelämän taloudellisiin intresseihin.

Merentutkimuslaitoksen ja Ilmatieteen laitoksen tutkimusta yhdistämällä tavoitteena on saada synergiaetuja ilmastonmuutostutkimukseen, kasvihuonekaasujen tutkimiseen, merien fysikaalisen tilan havainnointiin sekä Pohjois-Atlantin ja Etelämantereen tutkimukseen. Merentutkimuslaitoksen ja Ilmatieteen laitoksen tutkimusta ja palvelukehitystä yhdistämällä myös parannetaan mahdollisuuksia luoda uutta tietoa ja palveluja pohjoisilla merialueilla ja vastata meripalvelujen kasvavaan kysyntään.

Sekä fysikaalisen merentutkimuksen että merellisten palvelujen osalta saavutetaan synergiaetuja käyttämällä yhteistä tuotantoalustaa, jossa on ympärivuorokautisesti valvotut palvelimet ja tietoverkot sekä kapasiteetti kehityksen vaatimaan suurteholaskentaan.

Meripalvelujen toimitusvarmuus paranee, kun meripalveluiden tuottamiseen käytetyt tietojärjestelmät saadaan toimitetuksi teknisesti varmennetun ja ympärivuorokautisesti valvotun jakelukanavan välityksellä ja kun tuotanto voidaan yhteiskunnallisten häiriöiden ja poikkeustiloihin ajaksi siirtää asianmukaisesti varmistettuihin tiloihin.

Tavoitteet arvioidaan saavutettavan liittä-mällä nykyisen Merentutkimuslaitoksen toimintoja Suomen ympäristökeskukseen ja Ilmatieteen laitokseen siten, että molempiin laitoksiin muodostuu nykyistä vahvempia merentutkimus- ja merellisiä palveluja tuottavia yksiköitä ja ryhmiä. Järjestely merkitsi näiden monialaisten tutkimuslaitosten sitoutumista merentutkimuksen voimistamiseen ja kiinteään yhteistyöhön. Sillä luotaisiin nykyistä suurempi ekologisen, fysikaalisen ja monitieteellisen Itämeritutkimuksen keskittymä, mikä luo mahdollisuuksia laajalaiseen tutkimukseen ja asiantuntijapalveluihin.

Järjestelyn tuloksena syntyisi Suomen ympäristökeskukseen kaksi kertaa nykyistä suurempi yhtenäinen ekologisen Itämeritutkimuksen keskittymä, Merikeskus. Suomen ympäristökeskuksen Merikeskus ja Ilmatie-

teen laitoksen merentutkimus olisivat entistä vahvempia kumppaneita myös kansainvälisessä tutkimuksessa ja yhteistyössä sekä pysyisivät entistä paremmin kilpailemaan kansainvälisestä tutkimusrahoituksesta. Tutkimusalueiden, Arandan ja Muikun, yhteiskäytön tehostaminen tarjoaisi laajalle tutkimusyhteisölle mahdollisuuksia alusten käyttöön.

Esitettävän kokonaisuuden katsotaan vastaavan parhaiten Suomen merentutkimuslisiin tarpeisiin. Ehdotettu ratkaisu mahdollistaa liikenne- ja viestintäministeriön sekä ympäristöministeriön vastuusektoreiden mukaisesti selkeän yhteiskunnallisen tarpeen mukaisen jaon ympäristösektorin ja liikennesektorin välillä. Muissa arvioituissa vaihtoehdoissa tätä tarve- ja tilaajälähtöistä rajauksista ei voida optimaalisesti toteuttaa ilman merkittäviä toiminnallisia päällekkäisyyksiä.

2.3 Keskeiset ehdotukset

Suomalainen merentutkimus ehdotetaan järjestettäväksi uudelleen vastaamaan nykyistä paremmin ympäristö- ja ilmastohaasteisiin. Suomen ympäristökeskukseen perustettaisiin Merikeskus ja Ilmatieteen laitokseen Ilmatieteen laitoksen merentutkimus pääjohtajien vahvistamisessa työjärjestyksissä. Uudistus kokoaisi tällä hetkellä kolmessa eri laitoksessa tehtävän mereen, merensuojeluun ja meriturvallisuuteen liittyvän tutkimuksen kahteen paikkaan. Niihin syntyisivät merentutkimuksen keskittymät, jotka tekisivät kiinteää yhteistyötä. Lisäksi ehdotetaan perustettavaksi merentutkimusta koordinoiva ryhmä, joka yhdistää Suomen ympäristökeskuksen ja Ilmatieteen laitoksen lisäksi muut keskeiset meritutkimusta ja -palveluja tuottavat tahot.

Ilmatieteen laitokseen ehdotetaan liitettäväksi Itämeren fysikaalinen seuranta ja tutkimus sekä Itämeren tilaan ja globaalimuu-tokseen liittyvää toimintaa siltä osin kuin se liittyy ilmastonmuutoksen vaikutuksiin ja meren fysiikkaa koskevaan mallinnukseen. Myös meren liikkeisiin liittyvä tutkimus ja palvelutoiminta samoin kuin teknisistä palveluista Etelämanterelogistiikka (*FINNARP*) siirtyvät Ilmatieteen laitokselle. Fysikaalisen tutkimuksen osalta Merentutkimuslaitoksen laatujärjestelmä siirtyy osaksi Ilmatieteen laitoksen laatujärjestelmää.

Suomen ympäristökeskukseen ehdotetaan Merentutkimuslaitoksesta siirrettäväksi Itämeren kemian ja biologian tutkimustoiminnot ja seuranta. Tehtäväkokonaisuus käsittää Merentutkimuslaitoksen nykyisen Itämeren prosesseja koskevan tutkimusohjelman, joka sisältää muun muassa Itämeren pohjan prosesseja, rehevöitymistä ja biodiversiteettiä koskevan tutkimuksen. Myös Itämeren tilan ja globaalimuutoksen tutkimukseen liittyvä seuranta sekä laboratoriotoiminta siirtyisivät Suomen ympäristökeskukseen. Merentutkimusala siirtyisi Merentutkimuslaitokselta Suomen ympäristökeskuksen hallintaan. Merentutkimuslaitoksen akkreditoitu toiminta siirtyisi näiden tehtävien osalta Suomen ympäristökeskuksen vastuulle ja osaksi tämän akkreditoitua toimintaa.

Edellä mainittujen tutkimus- ja seuranta-tehtävien hoitamista tukevat tekniset ja hallinnolliset palvelut kuten perustietotekniikkapalvelut, tietojärjestelmät ja sähköiset palvelut, talous- ja henkilöstöhallinto sekä virasto- ja sihteeripalvelut siirtyisivät Ilmatieteen laitokseen ja Suomen ympäristökeskukseen niiden ehdotetun tehtäväjaon mukaisesti. Kenttä- ja huoltotoiminta siirtyisi Ilmatieteen laitokseen.

Lisäksi perustettaisiin merentutkimusta koordinoiva ryhmä, johon on tarkoitus kutsua Ilmatieteen laitoksen ja Suomen ympäristökeskuksen lisäksi kaikki keskeiset Itämeritutkimusta ja -palveluja tuottavat tahot tavoitteena merentutkimuksen ja -palvelujen tehostaminen toimijoiden yhteistyömahdollisuuksia parantamalla.

Tavoitteena on toteuttaa Merentutkimuslaitosta koskevat järjestelyt vuoden 2009 alusta.

Merentutkimuslaitoksen toimintojen jakaminen Ilmatieteen laitokseen ja Suomen ympäristökeskukseen edellyttää Merentutkimuslaitoksesta annetun lain ja siihen myöhemmin tehtyjen muutosten kumoamista sekä muutosta Ilmatieteen laitoksesta annettuun lakiin ja muutosta ympäristöhallinnosta annettuun lakiin. Osana Ilmatieteen laitoksesta annetun lain muuttamista Ilmatieteen laitoksen tehtävämäärittely päivitetään paremmin vastaamaan nykyisiä vaatimuksia. Näiden lisäksi tulee tehtäväksi muutoksia meripelastuslakiin ja alusjätelakiin sekä asetusmuutoksia.

3 Esityksen vaikutukset

3.1 Taloudelliset vaikutukset

Vuoden 2009 talousarvioesityksessä on otettu huomioon järjestelyt, joita Merentutkimuslaitoksen toimintojen uudelleen järjestäminen edellyttää. Itämeren kemian ja biologian toiminnot ehdotetaan siirrettäväksi Suomen ympäristökeskukseen ja fyysikaalisen merentutkimuksen ja operatiivisten palveluiden toiminnot Ilmatieteen laitokseen.

Merentutkimuslaitoksen toimintojen uudelleenjärjestelyssä jaetaan laitoksen valtioneulouden vuosien 2009—2012 vahvistetuissa kehyksissä oleva vuoden 2009 nettomääräraha noin 8,8 miljoonaa euroa Ilmatieteen laitoksen ja Suomen ympäristökeskuksen kesken. Tästä määrärahasta siirtyisi Suomen ympäristökeskukselle vuositasolla noin 4,6 miljoonaa euroa ja ympäristöministeriölle noin 0,1 miljoonaa euroa ja Ilmatieteen laitokselle noin 4,1 miljoonaa euroa. Määrärahataso perustuu siirtyvien toimintojen nykyiseen laajuuteen ja rahoitustasoon. Jos toimintojen laajuus tai tehtäväjako myöhemmin muuttuu, rahoitusta tarkistetaan vastaavasti.

Henkilöstömenot on otettu huomioon Ilmatieteen laitokselle ja Suomen ympäristökeskukselle ehdotettavissa määrärahoissa siirtyvän henkilöstön suhteessa tehtävien edellyttämällä tavalla. Ilmatieteen laitoksen ja Merentutkimuslaitoksen yhteisen toimitilan sopimusvastuut ja kustannukset jaettaisiin Ilmatieteen laitoksen ja Suomen ympäristökeskuksen kesken sen mukaan, miten Merentutkimuslaitoksen nykyiset tilat jakautuvat Ilmatieteen laitokseen ja Suomen ympäristökeskukseen siirtyvien toimintojen kesken. Tilojen käyttöä on tarkoitus tehostaa synergiaetujen lisäämiseksi. Liikenne- ja viestintäministeriö ja ympäristöministeriö ovat sopineet Suomen ympäristökeskuksen biologisen merentutkimuksen edellyttämistä huone-tilajärjestelyistä vuoden 2012 loppuun saakka Ilmatieteen laitoksen ja Merentutkimuslaitoksen nykyisissä yhteisissä toimitiloissa. Etelämanner-logistiikan rahoitus on otettu huomioon Ilmatieteen laitokselle ehdotettavassa määrärahasa. Merentutkimusala Arandan hallinta siirtyy Suomen ympäristökeskukseen. Arandan operointimenojen jako

Ilmatieteen laitoksen ja Suomen ympäristökeskuksen kesken on otettu huomioon näille laitoksille esitettävissä määrärahoissa. Arandan käytöstä ja kustannusten jaosta sekä kenttä- ja huoltotoiminnasta on tarkoitus sopia erikseen Ilmatieteen laitoksen ja Suomen ympäristökeskuksen kesken. Hallinnolliset palvelut ja muut menot jaettaisiin Ilmatieteen laitoksen ja Suomen ympäristökeskuksen kesken henkilöstön suhteessa tehtävien edellyttämällä tavalla.

Ehdotuksen toteuttaminen edellyttää myöhemmin täsmennyvien alkuvaiheen kertaluonteisten menojen, lähinnä toimitilojen muutto- ja muutostöiden kattamista. Synergiaetuja voidaan saavuttaa vasta pidemmällä aikavälillä. Merentutkimuslaitoksen henkilöstön palkat ovat nykyisin keskimäärin alhaisemmat kuin Ilmatieteen laitoksen ja Suomen ympäristökeskuksen henkilöstön palkat. Merentutkimuslaitoksen henkilöstön siirtyminen Ilmatieteen laitoksen ja Suomen ympäristökeskuksen palvelukseen merkitsee Ilmatieteen laitoksen ja Suomen ympäristökeskuksen palkkausmenojen lisääntymistä.

Ehdotuksella ei ole oleellista merkitystä maksullisten suoritteiden tuottoihin niiden vähäisen määrän vuoksi. Ulkopuolisen rahoituksen osuutta on tarkoitus lisätä.

Ilmatieteen laitoksen ja Suomen ympäristökeskuksen tuottavuusohjelmien toimeenpanoa jatketaan hallinnonalojen tuottavuusohjelmien mukaisesti. Merentutkimuslaitokselle kohdennetut vuoteen 2011 ulottuvan tuottavuusohjelman mukaiset henkilötyövuosivähennykset ehdotetaan uudelleenkohdennettavaksi Ilmatieteen laitokselle ja Suomen ympäristökeskukselle siirtyvän henkilöstön määrän mukaisessa suhteessa. Talous- ja henkilöstöhallintotehtävien siirtämistä palvelukeskukseen jatketaan vastaanottavien laitosten hallinnonalojen aiempien päätösten mukaisesti.

Uudet tuottavuutta lisäävät toimenpiteet toteutetaan osana vastaanottavien laitosten hallinnonalojen tuottavuusohjelmia. Uusien tuottavuustoimenpiteiden osalta Merentutkimuslaitokselle vuodelle 2009 kohdennettu yhden henkilötyövuoden vähenemä kohdennettaisiin Suomen ympäristökeskukselle vuoden 2009 talousarvioesityksessä. Rakenteellisesta muutoksesta aikaansaavat hyödyt si-

sältyvät jo valtiontalouden vuosien 2009—2012 kehysten yhteydessä päätettyihin tuottavuustavoitteisiin. Niiden kohdentumisesta Ilmatieteen laitoksen ja Suomen ympäristökeskuksen kesken on tarkoitus sopia erikseen.

3.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Suomen ympäristökeskuksen ja Merentutkimuslaitoksen kemiallis-biologisen merentutkimuksen yhdistäminen Itämeren ja sen pohjien prosessien selvittämisessä, rehevöitymisen ja biodiversiteetin kartoituksessa ja tutkimuksessa, laboratoriotuotinnassa ja yleensä seurannan järjestämisessä tehostaa Itämeren tilan arviointia.

Yhdistämällä eri tutkimusalojen tietoja ja menetelmiä nykyistä paremmin voidaan merkittävästi parantaa edellytyksiä selvittää Itämeren tilan muutoksia.

Yhdistämällä ja yhtenäistämällä merta koskeva tietojärjestelmä kansallisen paikkatietostrategian ja Euroopan yhteisön paikkatietoinfrastruktuurin (INSPIRE) perustamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2007/2/EY vaatimusten mukaisesti, ottaen huomioon merentutkimuksen vahva kansainvälinen tietojenvaihto, edistetään ympäristötiedon vapaata saatavuutta.

Laboratoriotuotinta hyötyisi voimavarojen yhdistämisestä, mikä on valtion laboratoriotuotinnan kehittämisen linjausten mukaista. Kemiallista testaustoimintaa voitaisiin keskittää ja tehostaa ja vertailulaboratoriotuotinta laajentaa yhteisen johtamisjärjestelmän puitteissa. Erityisesti Merentutkimuslaitoksen biologinen laboratoriotuotinta yhdistettynä Suomen ympäristökeskuksen laboratoriotuotintaan edistäisi kustannustehokkaasti Suomen ympäristökeskuksen kansallisen ympäristöalan vertailulaboratorion laajentamismahdollisuuksia.

Tutkimusalojen ollessa saman hallinnonalan hallinnassa luodaan edellytyksiä tutkimusalojen käytön paremmalle koordinoinnille, mikä varmistaa sen, että saaristossa ja rannikkoalueella tehtävät havainnot tukevat avomeriseurantaa ja Itämeren prosessien tutkimusta.

Yhdistämällä voimavaroja saavutetaan merkittävä etu kilpailtaessa Euroopan unionin tutkimusmäärärahoista. Euroopan unionin seitsemän tutkimuksen puiteohjelman haut edellyttävät tutkimusryhmiltä kykyä tehdä monitieteellisiä tutkimuksia, joissa yhdistetään merien luonnontieteellisten ilmiöiden, meriin kohdistuvien paineiden sekä ongelmien yhteiskunnallisten ratkaisukeinojen tutkimus. Suomen ympäristökeskuksen ja Merentutkimuslaitoksen vahvuudet yhdistämällä voidaan luoda Itämeren alueelle erittäin vahva monitieteinen tutkimusorganisaatio, joka pystyy kilpailemaan menestyksellisesti johtavien eurooppalaisten tutkimuslaitosten kanssa.

Kehittämällä integroitua operatiivisia meri-ilmakehämälle saadaan viranomaisille ja muille meri- ja sääpalvelujen käyttäjille ennusteita, joissa tarvittu tilannekuva tulee hallittuun tarkoitukseen valmiina kokonaisuutena, samanaikaisesti ja yhdestä lähteestä käyttämällä hyväksi Ilmatieteen laitoksen ympärivuorokautista päivystystä sekä sen teknisesti varmistettuja ja valvottuja jakelukanavia.

Sää- ja meripalvelujen kehittämisen ja tuotannon yhdistämisellä kustannustehokkuus paranee. Yhteisellä palvelualustalla voidaan myös rakentaa kustannustehokkaasti uusia operatiivisia palveluita kansalaisille, viranomaisille ja kaupallisille toimijoille. Tällaisia palveluja ovat esimerkiksi uudenlaiset varoituspalvelut tai luonnononnettomuuksiin liittyvät varoitus- ja tilannekuvapalvelut.

Yhdistämällä fysikaalinen merentutkimus ja ilmatieteellinen tutkimus saadaan synergiaetuja ilmastonmuutostutkimukseen, kasvihuonekaasujen tutkimiseen, merien fysikaalisen tilan havainnointiin sekä Pohjois-Atlantin ja Etelämantereen tutkimukseen. Merentutkimuslaitoksen fysikaalisen merentutkimuksen liittäminen Ilmatieteen laitokseen parantaa mahdollisuuksia tutkia ilmastonmuutosta sekä sen yhteiskunnallisia ja taloudellisia vaikutuksia keskitetysti. Ilmastonmuutostutkimuksen sovelluksia ovat muun muassa meren pinnan kohoamiseen ja arktisten merialueiden merenkulkuun ja luonnonvarojen hyödynnettävyyteen liittyvä tutkimus. Näin luodaan myös edellytykset

menestyä kansainvälisestä rahoituksesta kilpailtaessa.

Tutkimuksen ja operatiivisen toiminnan käyttämien mallien tehokas kehittäminen ja hyväksikäyttö edellyttävät huomattavan suurta tietojärjestelmäkapasiteettia suurteholaskentaan. Ilmatieteen laitoksessa on ympärivuorokautisesti valvotut palvelimet ja tietoverkot sekä kapasiteetti suurteholaskentaan, ja nämä saadaan toimintona yhdistämällä täysimääräisesti myös merentutkimuksen ja meripalvelujen käyttöön.

Ilmatieteen laitoksen operatiivisessa sääpalvelussa järjestelmät, prosessit ja henkilöt ovat jatkuvassa toimintavalmiudessa kaikissa olosuhteissa, myös poikkeuksellisissa säätilanteissa sekä yhteiskunnallisten häiriöiden aikana tai poikkeustilan vallitessa. Kaikki meripalveluiden tuottamiseen käytetyt tietojärjestelmät saadaan ympärivuorokautisen valvonnan piiriin, ja tuotanto voidaan poikkeustilojen ajaksi siirtää asianmukaisesti varmistettuihin tiloihin.

Henkilöstövaikutukset

Ilmatieteen laitokseen siirtyviä tehtäviä hoitava Merentutkimuslaitoksen työ- ja virkasuhteinen henkilöstö sekä vastaavat virat ja tehtävät siirtyisivät Ilmatieteen laitokseen samoin kuin Suomen ympäristökeskukseen siirtyviä tehtäviä hoitava Merentutkimuslaitoksen työ- ja virkasuhteinen henkilöstö ja vastaavat virat ja tehtävät siirtyisivät Suomen ympäristökeskukseen. Tämän hetkisen tiedon mukaan Ilmatieteen laitokseen siirtyisi 53 virkaa tai työsuhteista tehtävää ja Suomen ympäristökeskukseen 55 virkaa tai työsuhteista tehtävää ja yksi virka ympäristöministeriöön.

Merentutkimuslaitoksen ylijohtajan virka lakkautettaisiin sen tultua eritellyksi valtion vuoden 2009 talousarviossa.

Henkilöstön siirtymisessä on noudatettu hyvää henkilöstöpolitiikkaa ja siirtoon liittyviä asioita on käsitelty yhteistoimintamenetelyissä.

3.3 Ympäristövaikutukset

Ehdotetuista laeista ei aiheudu merkittäviä ympäristövaikutuksia kuten esimerkiksi vä-

littömiä vaikutuksia ympäristön tilaan, ihmisten elinolosuhteisiin, yhdyskuntarakenteisiin tai luonnonvaroihin. Ehdotusten toteuttaminen luo kuitenkin edellytyksiä merentutkimuksen tehostamiselle, joten uudelleen järjestelyllä on epäsuoria myönteisiä ympäristövaikutuksia.

4 Asian valmistelu

4.1 Valmistelun vaiheet

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelmassa on nostettu esiin tarve Ilmatieteen laitoksen ja Merentutkimuslaitoksen yhteistyön syventämisen selvittämiseksi.

Liikenne- ja viestintäministeriö kutsui vuonna 2007 selvitysmieheksi professori Juhani Keinosen tekemään arvion yhteistyön syventämisestä. Selvityksessä yhtenä vaihtoehtona esitettiin muun muassa, että Ilmatieteen laitoksen ja Merentutkimuslaitoksen toiminta-alueille tulisi perustaa uusi niiden tehtäväalueet kattava laitos.

Selvitysmiehen arvioiden perusteella selvitettiin hallinnonalan laitosten toimintojen yhdistämismahdollisuutta. Liikenne- ja viestintäministeriö asetti 7 päivänä marraskuuta 2007 työryhmän valmistelemaan hallinnonalan laitosten toimintojen yhdistämistä.

Selvitysmiestyön osalta toimeksianto oli rajattu vain Ilmatieteen laitoksen ja Merentutkimuslaitoksen yhteistyön selvittämiseen, mutta yhteistyömahdollisuuksia katsottiin löytyvän laajemminkin, joten Merentutkimuslaitoksen rajankäyntiä muiden hallinnonalojen ja tutkimuslaitosten välillä (muun muassa Suomen ympäristökeskus, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Geologian tutkimuskeskus, Metsähallitus, maa- ja metsätalousministeriö) tutkittiin. Erityisesti Suomen ympäristökeskuksen ja Merentutkimuslaitoksen yhteistyön tiivistämisestä katsottiin saavan synergiaetuja.

Liikenneministeri Anu Vehviläinen ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen linjasivat 1 päivänä helmikuuta 2008, että Merentutkimuslaitoksen toimintojen uudelleen järjestelyä lähdetään valmistelemaan uudelta pohjalta ja Merentutkimuslaitoksen toiminnot jaetaan Ilmatieteen laitokseen ja Suomen ympäristökeskukseen.

Liikenne- ja viestintäministeriö ja ympäristöministeriö asettivat 13 päivänä helmikuuta 2008 työtä valmistelemaan työryhmän, jossa oli edustajia liikenne- ja viestintäministeriön ja ympäristöministeriön lisäksi myös Ilmatieteen laitoksesta, Merentutkimuslaitoksesta ja Suomen ympäristökeskuksesta.

Hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmä käsitteli Merentutkimuslaitoksen toimintojen uudelleenjärjestelyä kokouksessaan 6 päivänä maaliskuuta 2008. Ministerityöryhmä puolsi laitoksen tehtävien jakoa Itämeren tutkimuksen vahvistamiseksi. Ministerityöryhmä totesi, että sen jälkeen kun meren ekologiaan liittyvä tutkimus on siirtynyt vuoden 2009 alusta lukien Suomen ympäristökeskukseen, selvitetään erikseen edellytykset merellisen ympäristötutkimuksen alueellistamiselle.

Valtioneuvoston päätöksellä aloitettu koko sektoritutkimuksen ohjausjärjestelmän ja rakteiden uudistamista koskeva hanke on ollut käynnissä hallituksen esitystä valmisteltaessa. Valmistelutyön aikana on valmistunut selvitysmies Rantasen väliraportti sektoritutkimuksen uudistamisesta. Väliraportin johtopäätökset eivät ole ristiriidassa hallituksen esityksen ehdotusten kanssa.

Valtion laboratoriokeskuksen perustamisvalmisteluiden osalta hallituksen esityksen katsotaan olevan hankkeen linjauksen mukainen käytettävissä olevan informaation valossa.

Suomen Akatemian teettämän Suomen vesialan tutkimuksen arvioinnin loppuraportti julkaistiin 1 päivänä huhtikuuta 2008. Loppuraportissa kansainvälinen asiantuntijapaneeli esittää, että Merentutkimuslaitoksen toimintojen jakamista Ilmatieteen laitokseen ja Suomen ympäristökeskukseen tulisi arvioida uudelleen. Toisaalta asiantuntijapaneeli totesi myös, että Merentutkimuslaitoksen ja Suomen ympäristökeskuksen mereen liittyvien toimintojen yhdistäminen saattaisi tuoda synergiahyötyjä. Hallitus ei siten ole nähnyt aiheelliseksi muuttaa linjaustaan.

Merentutkimuslaitoksen toimintojen uudelleen järjestämistä ja jakoa Ilmatieteen laitokseen ja Suomen ympäristökeskukseen on käsitelty laitosten yhteistoiminta-elimissä. Henkilöstön edustajat ovat myös olleet edustet-

tuina toimintojen uudelleen järjestämistä suunnittelevissa työryhmissä.

4.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Esitys on läpikäynyt kaksi lausuntokierrosta. Se lähetettiin tiedoksi ja mahdollista lausunnon antamista varten yli viidellekymmennelle taholle valtionhallintoon, yliopistoihin, tutkimuslaitoksiin, komiteoihin, ympäristö- ja henkilöstöjärjestöihin sekä eräille yrityksille.

Puolet lausunnonantajista kannattaa esityksen mukaista Merentutkimuslaitoksen toimintojen uudelleen järjestämistä. Toinen puoli lausunnonantajista näkee muutoksen uhkaavan monitieteistä merentutkimusta fyysikaalisen, kemiallisen ja biologisen merentutkimuksen jakautuessa kahdelle hallinnonalalle.

Toisella lausuntokierroksella kaikki ministeriöt puoltavat esitystä tai niillä ei ole huomautettavaa sen johdosta. Monet lausunnonantajat esittävät monitieteellisen merikeskuksen perustamista, millä toimijat voitaisiin sitouttaa laaja-alaiseen ja korkealaatuiseen merentutkimukseen sekä vahvistaa Itämeren luonnontieteellistä ja ympäristötutkimusta. Myös merentutkimuksen koordinaatioryhmän perustaminen nähdään tärkeänä.

Oikeusministeriöllä ei ollut huomautettavaa esitettyjen säädösten osalta.

Valtioneuvoston oikeuskansleri katsoo, että hallituksen esityksessä on otettu huomioon aiempi oikeuskanslerin ohjeistus koskien vertailua toteuttamisvaihtoehtoista sekä selvitystä hankituista lausunnoista. Oikeuskanslerin mukaan esitys antaa tässä muodossa sisällöllisesti paremman pohjan Eduskunnassa käytävää lainsäädäntökeskustelua ja päätöksentekoa varten.

Sisäasiainministeriöstä lausunnot oli annettu Pelastusosastolta sekä Rajavartiolaitokselta. Molemmat katsovat, että niiden aiemmin esittämät tarkistukset lainsäädäntöön on otettu huomioon asianmukaisesti.

Puolustusministeriöllä ei ollut huomautettavaa säädösehdotuksista, ja se pitää tärkeänä, että sen hallinnonalan viranomaiset voivat jatkossa saada tarvitsemansa palvelut Ilmatieteen laitokselta ja Suomen ympäristö-

keskukselta samaan tapaan kuin ne on saatu Merentutkimuslaitokselta. Pääesikunta pitää puolustusvoimien toimintojen tukemista koskevaa laintasoista säännöstä perusteltuna ja tarpeellisena. Lakiesitysten tarkoittama uudistus on pääesikunnan näkemyksen mukaan organisatorinen, eikä se heikennä edellytyksiä toteuttaa edelleen hyvää viranomaisyhteistyötä.

Valtiovarainministeriö pitää lausunnoissaan ehdotuksia Merentutkimuslaitoksen toimintojen siirtämisestä Ilmatieteen laitokselle ja Suomen ympäristökeskukselle perusteltuina. Valtiovarainministeriö ehdottaa muutoksia henkilöstön asemaa koskeviin yksityiskohhtiin. Ministeriö toteaa myös, ettei esitystä ole tarpeen käsitellä talouspoliittisessa ministerivaliokunnassa raha-asiainvaliokunnan lisäksi.

Opetusministeriö ilmoitti, ettei se käytä sille varattua mahdollisuutta antaa lausunto Merentutkimuslaitoksen toimintojen järjestämistä koskevasta tarkistetusta hallituksen esitysluonnoksesta.

Sosiaali- ja terveysministeriö ilmoitti, ettei sillä ole lausuttavaa asiasta.

Maa- ja metsätalousministeriö toteaa lausunnoissaan, että hallituksen esitystä voidaan pitää perusteltuna ja kannatettavana. Ministeriö haluaa lisäksi kiinnittää huomiota sisävesien fyysikaalisen seurannan ja tutkimuksen järjestämiseen liittyviin kysymyksiin. Ministeriö katsoo, että tulvatilannekuvan tulee katata paitsi vesistön tulvimisen myös meriveden noususta aiheutuvat tilanteet ja rankkasateista aiheutuvat kaupunkitulvat. Tätä varten tulisi arvioida tarve järjestellä myös hydrologisen ja meteorologisen palvelun tehtävien hoitoa sekä Suomen ympäristökeskuksen henkilöstön sijoittamista Merentutkimuslaitoksen Kumpulassa vapautuviin tiloihin.

Ympäristöministeriö toteaa, että Suomen ympäristökeskukseen perustetaan vuoden 2009 alusta Merikeskus, mikä tarkoittaa Suomen ympäristökeskuksen sitoutumista laaja-alaiseen ja korkealaatuiseen merentutkimukseen. Samalla vahvistetaan Itämeren luonnontieteellistä tutkimusta samoin kuin monitieteellistä ympäristötutkimusta.

Ulkoasiainministeriö pidättyy lausunnoissaan ottamasta kantaa merentutkimuksen organisatorisiin järjestelyihin, mutta haluaa

tähdentää Euroopan unioni -poliittista ja Itämeripoliittisia yleisiä näkökohtia, joita voitaisiin hallituksen esityksen perusteluosassa selostaa seikkaperäisemmin. Ulkoasianministeriö pitää hyvänä ja mielenkiintoisena selvityksen kohteena Merentutkimuslaitoksen ehdotusta Itämeren Merikeskuksesta ja katsoo, että jo esillä olevan hallituksen esityksen yhteydessä tulisi selvittää voitaisiinko Merikeskus-mallia laventaa kansainvälisesti muiden Itämeren maiden ja Euroopan unionin suuntaan.

Suomen ympäristökeskus katsoo, että merentutkimuksen uudelleen järjestely on välttämätöntä kansainvälisten velvoitteiden saavuttamiseksi. Suomen ympäristökeskuksen ja Merentutkimuslaitoksen nykyinen työnjako on osoittautunut useassa yhteydessä keinotekoiseksi. Suomen ympäristökeskus katsoo, että uudistus luo edellytykset vahvalle tutkimusyhteisölle. Edelleen keskus katsoo, että uudistus kehittää olemassa olevia toimintoja parantamalla muun muassa tutkimusalusten ja laboratorioiden käyttöastetta. Yhdistäminen tarjoaa samalla useita muita synergiaetuja.

Uudenaan ympäristökeskus kannattaa esitystä Merentutkimuslaitoksen toimintojen uudelleen järjestämisestä.

Ilmatieteen laitos pitää lausunnossaan tärkeänä, että päällekkäisyydet merentutkimuksessa puretaan erityisesti Suomen ympäristökeskuksen ja Merentutkimuslaitoksen välillä. Ilmatieteen laitoksen ja Merentutkimuslaitoksen välillä yhteistyön tiivistämisellä katsotaan voitavan saavuttaa etuja operatiivisissa toiminnoissa ja yhteiskunnan kannalta tärkeillä tutkimusaluilla. Ilmatieteen laitos katsoo myös, että uusilla järjestelyillä voitaisiin lisäksi tuottaa tärkeää tietoa ilmastonmuutoksesta.

Merentutkimuslaitos esittää lausunnossaan, ettei esitystä anneta Eduskunnalle nykyisessä muodossa ja että esitys tulisi palauttaa kokonaan uuteen valmisteluun. Laitos katsoo, että Suomen merentutkimuksen kehitystä tulee käsitellä yhtenä kokonaisuutena sekä ottamalla huomioon valmistumassa olevat valtion sektoritutkimuslaitosten ja valtion ympäristölaboratoriotoiminnan selvitykset. Laitos esittää, että Suomeen perustetaan monitieteellinen, Itämeren alueen johtava merikes-

kus. Laitos tukee esitykseen sisältyvää merentutkimusta koordinoivan ryhmän perustamista ja esittää samalla, että ryhmä tulisi laajentaa myös mereen liittyvän kulttuurin ja elinkeinoelämän asiantuntemuksella.

Merentutkimuslaitoksen johtokunta vastustaa esitystä Merentutkimuslaitoksen tavoin. Johtokunta esittää lisäksi kehittämävaihtoehtonaan, että tehtyä linjausta harkitaan uudelleen ja selvitetään mahdollisuudet perustaa Suomeen eri ministeriöiden rahoittama ja niitä palveleva Itämeren alueen johtava merentutkimusorganisaatio tai siirtää merentutkimus ja sen resurssit kokonaisuutena opetusministeriön tulosohjaukseen tai perustaa vesientutkimuskonsortio.

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos näkee, että suomalaisen merentutkimuksen taso ja monipuolisuuden turvaaminen tulee turvata riippumatta organisatorisista rakenteista. Tutkimuslaitos kannattaa esityksessä olevaa ehdotusta merentutkimusta koordinoivan ryhmän perustamisesta ja on halukas osallistumaan sen toimintaan aktiivisesti.

Merenkululaitoksen lausunnossa todetaan, että esityksen perustavoite Itämeren merentutkimuksen vahvistamiseksi on kannatettava. Laitos katsoo kuitenkin, että esityksessä tulisi tarkastella muitakin ratkaisumalleja. Esityksen tavoitteista laitos toteaa, että esitetyt toimet tehtävien jakamiseksi Suomen ympäristökeskukselle ja Ilmatieteen laitokselle eivät riittävästi tue tavoitetta koota yhteen ja vahvistaa merentutkimukseen kuuluvia tehtäviä. Sää- ja meriolosuhteiden tilanne- ja ennustetehtävien ja palveluiden yhteen kokoaminen on laitoksen mukaan kannatettavaa.

Onnettomuustutkintakeskus toteaa lausunnossaan, että se on huolissaan Merentutkimuslaitoksen lakkauttamisen vaikutuksista omaan toimintaansa ja toivoo, että harkittavaksi otetaan muita merentutkimuksen kehittämävaihtoehtoja.

Tiehallinto kannattaa hallituksen esitystä Merentutkimuslaitoksen toimintojen lakkauttamisesta ja uudelleen järjestämisestä.

Suomen Akatemian, yliopistojen ja useiden tutkimuslaitoksien sekä komiteoiden ja luonnonsuojelujärjestöjen lausunnoissa nähdään esitys merentutkimuksen kenttää hajottavana. Lausunnoissa kannetaan huolta tutkimuksen

laadusta. Helsingin yliopiston ilmakehätieteiden ja geofysiikan osasto kuitenkin toteaa lausunnossaan näkevänsä laitosten yhdistämisen esitetyllä tavalla lisäävän synergiaa ja mahdollistavan entistä tehokkaamman yhteistyön.

Helsingin yliopiston biotieteellinen tiedekunta suhtautuu esitykseen kielteisesti. Tiedekunta tukee ajatusta monitieteellisen merentutkimuskeskuksen perustamisesta ja sitä, että asia ratkaistaan merentutkimuksen edistämisen perusteella ja asiaperusteluilla hallinnollisen uudelleenmuotoilun sijaan. Mikäli kuitenkin päädytään toimimaan hallituksen esityksen mukaisesti, pitää tiedekunta erityisen tärkeänä, että Itämeritutkimuksen vahvistamiseksi Suomen ympäristökeskuksen Helsingin toiminnot siirretään mahdollisimman nopeasti Viikin kampusalueelle, mikä edistäisi sen ja yliopiston kasvavan monitieteisen merentutkimuksen yhteistyötä ja synergiaa. Myös Suomen Akatemia ja monet muut lausunnonantajat näkevät ehdotuksen merikeskuksen perustamisesta tieteellisesti oikeasuuntaisena.

Suomen merentutkimuksen kansallisen komitean lausunnossa esitetään, ettei Merentutkimuslaitosta tulisi lakkauttaa itsenäisenä tutkimuslaitoksena. Komitea suhtautuu kriittisesti esityksen tietopohjaan ja uudistustarpeen perusteluihin. Komitea ehdottaa, että merentutkimuksen ja Suomen meritieteellisen asiantuntemuksen säilyttämiseksi ja kehittämiseksi rakennettaisiin merikeskus, jonka ytimenä toimisi nykyinen Merentutkimuslaitos.

Suomen luonnonsuojeluliitto ry esittää, että Merentutkimuslaitoksen nykyistä toimintaa ei hajotettaisi kahteen eri laitokseen. Liitto ehdottaa yhtä merentutkimuskeskusta, jossa säilytetään Merentutkimuslaitoksen nykyinen ydin ja johon yhdistettäisiin toimintoja muista laitoksista. Natur och Miljö rf suhtautuu kriittisesti hallituksen esitykseen ja katsoo, että esitetty ratkaisu heikentää merentutkimusta, kun biologis-kemiallinen ja fysikaalinen tutkimus erotetaan toisistaan ja sekä merentutkimuksen oma lainsäädäntö että budjet-

ti katoavat esityksen myötä. WWF (Maailman Luonnon Säätiö) pelkää, että Suomen kyky vastata kansainvälisiin haasteisiin heikenee, mikäli biologinen ja kemiallinen tutkimus liitetään Suomen ympäristökeskukseen ja fysikaalinen meritiede Ilmatieteen laitokseen.

Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö (JUKO) ry pitää vaihtoehtoisten ratkaisumallien käsittelyä pintapuolisena ja huomauttaa, ettei tarkasteluun ole otettu julkisuudessakin esillä ollutta ehdotusta merentutkimuskeskuksesta, jota Merentutkimuslaitos henkilökuntineen on esittänyt. JUKO esittää, ettei hallitus anna lausunnolla olevaa esitystä Eduskunnalle. Palkansaajajärjestö Pardia ry vaatii, että hallituksen esitys muutetaan ensisijaisesti vastaamaan hallitusohjelman kirjauksista ja toissijaisesti ministeri Lehtomäen esitystä Merikeskuksen perustamisesta Suomen ympäristökeskukseen. Uusi lakiesitys tulisi Pardian mukaan saattaa uudelle kattavalle lausuntokierrokselle, jotta henkilöstö tulee kuulluksi. Pardia vaatii myös, että lakiesitykseen tulee kirjata merentutkimusalan Arandan rahoitus siten, että sillä on mahdollisuus suorittaa vuosittain vähintään 120 tutkimusvuorokautta. Myös eräissä muissa lausunnoissa on kannettu huolta Arandan toiminnan turvaamisesta jatkossa. Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry samoin kuin JUKO ja Pardia kiinnittävät lausunnoissaan erityistä huomiota henkilöstön asemaa ja palkkausta sekä määräaikaisten työntekijöiden asemaa muutostilanteessa koskeviin asiakohtiin.

Lausuntokierroksen jälkeen esitysluonnosta on täydennetty erityisesti Merikeskusta koskien.

Lausunnoista on tehty lausuntoyhteenveto, ja lausunnot on otettu esityksessä soveltuvin osin huomioon.

5 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2009 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut**1.1 Laki merentutkimuslaitoksesta annetun lain kumoamisesta**

1 §. Pykälässä säädettäisiin merentutkimuslaitoksesta annetun lain (1259/1987) kumoamisesta lakiin myöhemmin tehtyine muutoksineen. Merentutkimuslaitoksesta annetun lain kumoamisella kumoutuisivat myös lain nojalla annetut asetukset ilman eri säännöstä.

2 §. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin Merentutkimuslaitoksesta Ilmatieteen laitokseen siirtyvistä tehtävistä. Ilmatieteen laitokseen siirtyisivät Merentutkimuslaitoksen Itämeren fysikaalinen seuranta ja tutkimus. Itämeren tilaa koskeva ja globaalimuutokseen liittyvä toiminta siirtyisi Ilmatieteen laitokselle siltä osin kuin se liittyy ilmastonmuutoksen vaikutuksiin ja meren fysiikkaa koskevaan mallinnukseen. Meren liikkeisiin liittyvä tutkimus ja palvelutoiminta siirtyisivät niin ikään Ilmatieteen laitokselle sisältäen Merentutkimuslaitoksen liikennesektoria palvelevat operatiiviset ja tutkimustoiminnot. Lisäksi Ilmatieteen laitokselle siirtyisi Etelämannerlogistiikka (FINNARP) -toiminto, joka hoitaa Etelämantereen tutkimusretkien järjestelyihin ja tutkimusasemien ylläpitoon liittyviä tehtäviä. Ilmatieteen laitoksen tehtävistä säädettäisiin tarkemmin muuttamalla ilmatieteen laitoksesta annetun lain (585/1967) 1 §:ää.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin Merentutkimuslaitoksesta Suomen ympäristökeskukselle siirtyvistä tehtävistä. Suomen ympäristökeskukselle siirtyisivät Itämeren kemian ja biologian tutkimustoiminnot ja seuranta. Itämeren prosesseja koskeva tutkimusohjelma sekä Itämeren tilan ja globaalimuutoksen tutkimukseen kuuluva seuranta ja laboratoriot toiminta siirtyisivät niin ikään Suomen ympäristökeskukselle. Suomen ympäristökeskukseseen siirrettävistä tehtävistä säädettäisiin lisäämällä ympäristöhallinnosta annetun lain (55/1995) 6 §:ään uusi 3 momentti.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin Merentutkimuslaitoksen teknisten ja hallinnollisten

palveluiden siirtymisestä. Momentissa mainitut tehtävät siirtyisivät 1 ja 2 momentin mukaisten tehtävien edellyttämällä tavalla joko Ilmatieteen laitokseen tai Suomen ympäristökeskukseen sen mukaan, kumpaan tehtäväkokonaisuuteen mainitut palvelut kuuluvat.

3 §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi Merentutkimuslaitoksen henkilökunnan sekä sen virkojen ja tehtävien siirtymisestä Ilmatieteen laitokselle ja Suomen ympäristökeskukselle samoin kuin siirtyvän henkilöstön palvelussuhteen ehtoihin liittyvien oikeuksien ja velvollisuuksien sekä palkkauksen määrittämisestä siirtymähetkellä. Palkkaus vastaanottavissa organisaatioissa perustuu niiden palkkausjärjestelmiin, niin myös henkilön kuukausipalkka ja sen muutokset. Henkilöstöllä on kuitenkin siirtymähetkellä lisäksi oikeus luovuttavassa organisaatioissa maksetun palkkatason turvaavaan euromääräiseen palkanlisään tilanteessa, jossa tehtävien vaativuus siirtymähetkellä säilyy entisellä tasolla, mutta vastaanottavissa organisaatioissa.

Niissä tapauksissa, joissa tehtävän vaativuus ei säily entisellä tasolla, palkanlisä lasketaan sellaisen palkan, joka luovuttavassa organisaatioissa olisi asianomaisessa alemman vaativuuden tehtävissä maksettu, ja vastaanottavassa organisaatioissa maksettavan kuukausipalkan erotuksena.

Henkilön kuukausipalkan nousu siirtymähetken jälkeen alentaa palkanlisän euromäärää nousua vastaavalla euromäärällä. Palkanlisä lakkaa tällöin kuukausipalkan saavuttaessa kuukausipalkan ja palkanlisän yhteismäärän siirtymähetkellä. Palkanlisä säilyy muussa tapauksessa niin kauan, kuin tehtävät keskeytyksellä säilyvät vähintään sillä vaativuustasolla, jolla ne olivat vastaanottavassa virastossa siirtymähetkellä. Määräaikaisessa palvelussuhteessa palkanlisä säilyy kuitenkin enintään määräajan päättymiseen saakka.

4 §. Pykälässä säädettäisiin, että Merentutkimuslaitoksessa vireillä olevat asiat, sopimukset, muut sitoumukset, oikeudet ja velvollisuudet siirtyvät Ilmatieteen laitokselle niiltä osin kuin ne kuuluvat sen toimialaan ja Suomen ympäristökeskukseen siltä osin kuin ne kuuluvat sen toimialaan.

1.2 Laki ilmatieteen laitoksesta

1 §. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että Ilmatieteen laitoksen tehtäviin lisätäisiin Merentutkimuslaitoksesta sille siirtyvät tehtävät. Ilmatieteen laitoksen perustettävää ehdotetaan lisäksi päivitettäväksi vastaamaan nykyistä tilannetta ottamalla mukaan muutettavan vuonna 1967 annetun lain säätämisen jälkeen laitokselle tulleet tehtävät sekä tilannetta merentutkimustoimintojen siirtämisen jälkeen.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin Ilmatieteen laitoksen asemasta liikenne- ja viestintäministeriön alaisena palvelu- ja tutkimuslaitoksena. Momentissa säädettäisiin Ilmatieteen laitoksen tehtävistä yleisesti. Ilmatieteen laitoksen tehtäviin kuuluisivat momentin 1 kohdan mukaan tuottaa sääpalveluita ja fysikaalisia meripalveluita. Palveluita tuotettaisiin maan yleisen turvallisuuden, liikenteen ja elinkeinoelämän ja kansalaisten tarpeisiin.

Momentin 2 kohdan mukaan Ilmatieteen laitos hankkisi ja ylläpitäisi luotettavaa tietoa ilmakehän ja merien fysikaalisesta tilasta ja kemiallisesta koostumuksesta sekä niiden vaikutuksista suomalaisen yhteiskunnan eri osa-alueilla ja kansainvälisesti. Kemiallista koostumusta koskevalla tiedolla tarkoitettaisiin merin osalta erityisesti ilmakehän ja meren välillä vaikuttavia kasvihuonekaasuja ja niiden vaikutusta.

Momentin 3 kohdassa säädettäisiin Ilmatieteen laitoksen ilmatieteellistä tutkimusta, fysikaalista merentutkimusta, polaarialueiden ja lähiavaruuden tutkimusta sekä muuta alaan läheisesti liittyvää tutkimusta koskevista tehtävistä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tarkemmin 1 momentissa tarkoitetuista tehtävistä, joita suorittaessaan Ilmatieteen laitoksen on erityisesti otettava huomioon momentissa tarkoitettut seikat. Momentin 1 kohdassa säädettäisiin säätilan ja meren fysikaalisen tilan muutoksista aiheutuvan vaaran varoittamisesta. Laitoksen varoitusvelvollisuutta laajennettaisiin koskemaan yleisesti erilaisia säätilan muutoksia sekä lisäksi meren fysikaalisen tilan muutoksia Merentutkimuslaitoksen tehtävien siirtymisen myötä.

Momentin 2 kohdassa säädettäisiin ilmakehässä kulkeutuvien haitallisia aineita koskevista ennusteista ja niihin liittyvistä varoituksista. Nämä tehtävät eivät olisi kuitenkaan ensisijaisesti Ilmatieteen laitoksen vastuulla, jos ne kuuluvat toisen viranomaisen tehtäviin. Säännöksellä korostettaisiin Ilmatieteen laitoksen kokonaisvastuuta ennusteiden ja varoitusten antamisesta, koska näin varmistettaisiin se, että ilmakehässä kulkeutuvista haitallisista aineista varoitetaan kaikissa tilanteissa nopeasti.

Momentin 3 kohdassa säädettäisiin palveluiden tarjoamisesta toimialallaan ja erityisesti maanpuolustuksen ja puolustusvoimien muun toiminnan varmistamiseksi. Ilmatieteen laitoksen puolustusvoimille tuottamista palveluista yli 90 prosenttia on lentosääpalveluita, minkä vuoksi niiden mainitsemista lain tasoissa sääöksessä pidetään tärkeänä. Puolustusvoimien muu kuin maanpuolustukseen liittyvä toiminta kattaa muun muassa kansainväliset humanitääriset tehtävät ja kansainväliset kriisinhallintatehtävät. Niiden tueksi halutaan varmistaa asianmukaiset sääpalvelut.

Momentin 4 kohdassa säädettäisiin Ilmatieteen laitoksen tehtävistä pelastustointia ja meripelastustointia vasten. Vastuu säätilojen ylläpitämisestä ja jatkuvasta toimittamisesta näitä toimintoja varten on otettu mukaan, jotta Ilmatieteen laitoksen pelastuslakiin ja meripelastuslakiin perustuva velvoite kävisi selvemmin ilmi. Pelastuslain ja meripelastuslain soveltamisala kattaa kiireellisesti onnettomuuden sattuessa suoritettavat toimenpiteet. Lentosääennusteita on toimitettava pelastuslaitokselle ja rajavartiolaitokselle jatkuvasti. Jos lentosääennustetta aletaan tehdä vasta pelastustehtävän alkamishetkellä, ennuste ei ole käytettävissä pelastustehtävää suoritettaessa.

Momentin 5 kohdassa säädettäisiin muiden viranomaisten toiminnan tukemisesta luonnonkatastrofeissa. Momentin tämä kohta mahdollistaa viranomaisille suunnattujen palveluiden laajentamisen nykyisistä velvoitteista, kuten metsäpalovaroituksista ja myrskyvaroituksista, erilaisiin luonnonkatastrofeihin.

Momentin 6 kohdassa säädettäisiin uusien mittaus- ja mallimenetelmien kehittämisestä ja ylläpidosta. Kohta lisättäisiin ottaen huo-

mioon Ilmatieteen laitoksen nykyiset tehtävät ja mittaus- ja mallimenetelmien kehittäminen myös meripalveluiden ja fyysikaalisen merentutkimuksen käyttöön.

Momentin 7 kohdassa säädettäisiin asiantuntijapalveluiden tilaustuotannosta. Kohdan lisääminen lakiin vahvistaisi laitoksen nykyisin jo harjoittaman tehtävän. Asiantuntijapalveluita tuotetaan muun muassa ulkomaisten yhteistyölaitosten infrastruktuurin kehittämiseen sekä kuntien ja teollisuuden ympäristövaikutusten arviointiprosessien tueksi sekä tilauksesta muuhun käyttöön.

Momentin 8 kohdassa säädettäisiin Ilmatieteen laitoksen osallistumisesta kansainvälisiin tehtäviin, havaintoaineiston tuottamisesta kansainväliseen käyttöön sekä Suomen edustamisesta kansainvälisissä järjestöissä. Momentin tässä kohdassa todettaisiin Ilmatieteen laitoksen ja Merentutkimuslaitoksen nykyisin jo hoitamat kansainväliset tehtävät siltä osin kuin nämä tehtävät kuuluvat Ilmatieteen laitoksen vastuulle.

1.3 Laki ympäristöhallinnosta

6 §. Suomen ympäristökeskuksen toimialaa ehdotetaan laajennettavaksi siten, että sille siirretään Merentutkimuslaitoksesta kemiallinen ja biologinen merentutkimus ja seuranta. Tehtävien siirto laajentaa samalla Suomen ympäristökeskuksessa jo nykyisin harjoitettavaa merentutkimusta ja lisää synergiaetuja. Tämän vuoksi ehdotetaan ympäristöhallinnosta annetun lain 6 §:ään lisättäväksi uusi 3 momentti, jossa selvyuden vuoksi nimenomaisesti todetaan, että Suomen ympäristökeskukselle kuuluu omalla toimialallaan monitieteellisen merentutkimuksen ja sitä tukevien toimintojen harjoittaminen.

1.4 Meripelastuslaki

4 §. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että Merentutkimuslaitos poistetaan 1 momentin muita meripelastusviranomaisia koskevasta luettelosta ja 2 momentin 3 kohdasta. Ilmatieteen laitos ja Suomen ympäristökeskus ympäristöviranomaisena toimisivat edelleen muina meripelastusviranomaisina.

Lisäksi pykälän 1 momentista ja 2 momentin 5 kohdasta korvattaisiin kuntien palokunnat alueen pelastustoimella.

1.5 Laki aluksista aiheutuvan ympäristön pilaantumisen ehkäisemisestä

30 §. Pykälästä ehdotetaan poistettavaksi Merentutkimuslaitos niiden viranomaisten joukosta, jotka ovat velvollisia osallistumaan valvontaan ja antamaan virka-apua valvontaviranomaisille.

31 §. Pykälästä ehdotetaan poistettavaksi Merentutkimuslaitos niiden viranomaisten joukosta, jotka ovat velvollisia antamaan virka-apua alusöljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjuntaviranomaisille. Laitoksen virka-apu on liittynyt hydrografiaan ja virtausmalleihin, joita koskevat tehtävät siirtyvät Ilmatieteen laitokselle. Näin ollen ehdotetaan, että mainittuun viranomaisten luetteloon lisätään Ilmatieteen laitos.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Valtioneuvoston ohjesääntöön (262/2003) on tarkoitus tehdä toimialan jakoon liittyvät muutokset. Lisäksi muutettaisiin ilmatieteen laitoksesta annettua valtioneuvoston asetusta (505/2004) siten, että Ilmatieteen laitoksen tehtäviä täsmennettäisiin sekä tarkennettaisiin organisaation johtamismallia asettamalla johtokunnan sijaan neuvottelukunta toimimaan liikenne- ja viestintäministeriön apuna ja edistämään sidosryhmäyhteistyötä. Lisäksi tehtäisiin muutoksia eräisiin liikenne- ja viestintäministeriön asetuksiin sekä ympäristönsuojeluasetukseen (169/2000). Työjärjestyksiä päivitetään muutosten edellyttämällä tavalla.

3 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan vuoden 2009 alusta.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**merentutkimuslaitoksesta annetun lain kumoamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan merentutkimuslaitoksesta 31 päivänä joulukuuta 1987 annettu laki (1259/1987) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

2 §

Merentutkimuslaitoksen tehtävistä siirtyvät Ilmatieteen laitoksen tehtäviksi Itämeren fyysikaalinen seuranta ja tutkimus sekä Itämeren tilaan ja globaalimuutokseen liittyvä toiminta siltä osin kuin se liittyy ilmastonmuutoksen vaikutuksiin ja meren fysiikkaa koskevaan mallinnukseen. Myös meren liikkeisiin liittyvä tutkimus ja palvelutoiminta samoin kuin teknisistä palveluista Etelämannerlogistiikka (FINNARP) siirtyvät Ilmatieteen laitokselle.

Merentutkimuslaitoksen tehtävistä siirtyvät Suomen ympäristökeskukselle Itämeren kemian ja biologian tutkimustoiminnot ja seuranta. Tehtäväkokonaisuus käsittää Itämeren prosesseja koskevan tutkimusohjelman sekä Itämeren tilan ja globaalimuutoksen tutkimukseen kuuluvan seurannan ja laboratoriotöinnän.

Merentutkimuslaitoksen tekniset ja hallinnolliset palvelut siirtyvät 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen tehtävien edellyttämällä tavalla Ilmatieteen laitokseen tai Suomen ympäristökeskukseseen.

3 §

Ilmatieteen laitokselle siirtyviä tehtäviä hoitava Merentutkimuslaitoksen työ- ja virkasuhteinen henkilöstö sekä vastaavat virat ja työsopimussuhteiset tehtävät siirtyvät tämän lain voimaan tullessa Ilmatieteen laitokseen samoin kuin Suomen ympäristökeskukselle

siirtyviä tehtäviä hoitava Merentutkimuslaitoksen työ- ja virkasuhteinen henkilöstö ja vastaavat virat ja työsopimussuhteiset tehtävät siirtyvät tämän lain voimaan tullessa Suomen ympäristökeskukseseen lukuun ottamatta ylijohtajaa ja hänen virkaansa.

Viran tai tehtävän siirtymiseen samalla työssäkäyntialueella ei tarvita virkamiehen tai työntekijän suostumusta. Siirtyvä henkilöstö säilyttää siirtymähetkellä palvelussuhteensa ehtoihin liittyvät oikeutensa ja velvollisuutensa. Vastaanottavan organisaation palkkausjärjestelmän mukaista kuukausipalkkaa korkeampi palkkaus turvataan edellyttäen, että henkilöstön tehtävät vastaanottavassa organisaatiossa vastaavat vaatavuudeltaan vähintään hänen tehtäviään luovuttavassa organisaatiossa. Henkilöllä on tällöin oikeus luovuttavassa organisaatiossa maksetun ja vastaanottavassa organisaatiossa maksettavan kuukausipalkan erotuksen määräiseen palkanlisään.

Jos viran tehtävät muuttuvat olennaisesti ja sen tilalle perustetaan uusi virka, voidaan uusi virka täyttää ilman haettavaksi julistamista.

4 §

Tämän lain tullessa voimaan ne Merentutkimuslaitoksessa vireillä olevat asiat, jotka tämän lain voimaan tultua kuuluvat Ilmatieteen laitoksen toimialaan, siirtyvät sille ratkaistaviksi, ja ne Merentutkimuslaitoksessa vireillä olevat asiat, jotka tämän lain voimaan tultua kuuluvat Suomen ympäristökeskuksen toimialaan, siirtyvät sille ratkaistaviksi. Vastaavasti siirtyvät Merentutkimuslaitoksen sopimukset ja muut sitoumukset samoin kuin muut oikeudet ja velvollisuudet. Merentut-

kimusalus Aranda siirtyy Merentutkimuslaitokselta Suomen ympäristökeskuksen hallintaan.

5 §
Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

2.

Laki

ilmatieteen laitoksesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ilmatieteen laitoksesta 22 päivänä joulukuuta 1967 annetun lain (585/1967) 1 § seuraavasti:

1 §

Ilmatieteen laitos on liikenne- ja viestintäministeriön alainen palvelu- ja tutkimuslaitos, jonka tehtävänä on:

1) tuottaa sääpalveluita ja fysikaalisia meripalveluita maan yleisen turvallisuuden, liikenteen, elinkeinoelämän ja kansalaisten tarpeisiin;

2) hankkia ja ylläpitää luotettavaa tietoa ilmakehän ja merien fysikaalisesta tilasta ja kemiallisesta koostumuksesta sekä niiden vaikutuksista suomalaisen yhteiskunnan eri osa-alueilla ja kansainvälisesti; sekä

3) tehdä ja edistää ilmatieteellistä tutkimusta, fysikaalista merentutkimusta, polaarialuiden ja lähiavaruuden tutkimusta sekä muuta alaan läheisesti liittyvää tutkimusta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja tehtäviä suorittaessaan Ilmatieteen laitos erityisesti:

1) varoittaa vaaraa aiheuttavista säätilan ja meren fysikaalisen tilan muutoksista;

2) vastaa ilmakehässä kulkeutuvia haitallisia aineita koskevista ennusteista ja niihin liittyvistä varoituksista silloin, kun se ei kuulu muun viranomaisen tehtäviin;

3) tuottaa toimialansa palvelut, erityisesti lentosääpalvelut, maanpuolustuksen turvaamiseksi ja puolustusvoimien muun toiminnan varmistamiseksi;

4) vastaa sää- ja meritietojen sekä virtaus- ja ajelhtimisennusteiden ylläpitämisestä ja jatkuvasta toimittamisesta pelastustointia ja meripelastustointia varten;

5) tukee muiden viranomaisten toimintaa luonnonkatastrofeissa;

6) kehittää ja ylläpitää uusia mittaus- ja mallimenetelmiä sääpalveluiden ja meripalveluiden sekä tieteellisen tutkimuksen käyttöön;

7) tuottaa tilauksesta alansa asiantuntijapalveluja;

8) osallistuu tehtäviinsä liittyvään kansainväliseen yhteistyöhön, tuottaa havaintoaineistoa kansainväliseen käyttöön sekä edustaa Suomea alansa kansainvälisissä järjestöissä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

3.

Laki**ympäristöhallinnosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään ympäristöhallinnosta 24 päivänä tammikuuta 1995 annetun lain (55/1995) 6 §:ään uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 momentti siirtyy 4 momentiksi, seuraavasti:

6 §

*Suomen ympäristökeskus ja sen tehtävät*sekä tuottaa niihin perustuvia asiantuntija-
palveluja.

Suomen ympäristökeskus harjoittaa omalla toimialallaan monitieteellistä merentutkimusta ja vastaa merialueiden tilan seurannasta

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

4.

Laki**meripelastuslain 4 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä marraskuuta 2001 annetun meripelastuslain (1145/2001) 4 §:n 1 momentti ja 4 §:n 2 momentin 3 ja 5 kohta, sellaisena kuin niistä on 4 §:n 1 momentti laissa 1252/2005, seuraavasti:

4 §

Muut meripelastusviranomaiset

Hätäkeskuslaitos, Ilmatieteen laitos, pelastuslain (468/2003) 3 §:ssä tarkoitettu alueen pelastustoimi, Merenkululaitos, poliisi, puolustusvoimat, sosiaali- ja terveysviranomaiset, tullilaitos ja ympäristöviranomaiset (*muu meripelastusviranomainen*) ovat rajavartiolaitoksen ohella velvollisia osallistumaan meripelastustoimen tehtäviin, jos se on niiden toimialaan kuuluvien tehtävien kannalta perusteltua taikka jos se vaaratilanteen vakaavuus tai erityisluonne huomioon ottaen on tarpeen eikä meripelastustoimen tehtävän

suorittaminen merkittäväällä tavalla vaaranna kyseisen viranomaisen muun tärkeän lakisääteisen tehtävän suorittamista.

Muiden meripelastusviranomaisten tehtävät meripelastustoimessa ovat seuraavat:

3) Ilmatieteen laitos antaa rajavartiolaitoksen käyttöön toimialaansa kuuluvaa asiantuntemusta;

5) alueen pelastustoimi, poliisi ja tullilaitos osallistuvat etsintä- ja pelastustoimintaan tarjoamalla käytettäväksi niille kuuluvaa henkilöstöä ja kalustoa;

Tämä laki tulee voimaan
kuuta 20 .

päivänä Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan
ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin
toimenpiteisiin.

5.

Laki

aluksista aiheutuvan ympäristön pilaantumisen ehkäisemisestä annetun lain 30 ja 31 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan aluksista aiheutuvan ympäristön pilaantumisen ehkäisemisestä 16 päivänä maaliskuuta 1979 annetun lain (300/1979) 30 §:n 4 momentti ja 31 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 489/2000, seuraavasti:

30 §

Rajavartiolaitos, poliisi, tulli ja puolustusvoimat ovat velvollisia toimialoillaan osallistumaan valvontaan ja pyydettyä antamaan virka-apua valvontaviranomaisille. Merenkululaitos on velvollinen antamaan virka-apua Suomen ympäristökeskukselle ja alueellisille ympäristökeskuksille 3 momentissa tarkoitetuissa valvontatehtävissä.

velvollisia antamaan tarpeellista virka-apua alusöljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjuntaviranomaisille. Jos vahingon torjuminen sitä edellyttää, mainittujen viranomaisten on ryhdyttävä pikaisesti torjuntavalmiutensa mukaisiin toimiin jo ennen kuin pyyntö virka-avusta tehdään.

31 §

Rajavartiolaitos, puolustusvoimat, Merenkululaitos, Ilmatieteen laitos, poliisi, lääninhallitus ja Tiehallinto ovat pyydettyä

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 15 päivänä syyskuuta 2008

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Liikenneministeri *Anu Vehviläinen*

2.

Laki**ilmatieteen laitoksesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ilmatieteen laitoksesta 22 päivänä joulukuuta 1967 annetun lain (585/1967) 1 §
seuraavasti:

Voimassa oleva laki

1 §

Ilmatieteen laitoksen tehtävänä on hankkia luotettavaa tietoa Suomen ilmastosta ja hoitaa sääpalvelu ottaen huomioon erityisesti maamme elinkeinoelämän ja yleisen turvallisuuden vaatimukset sekä suorittaa ilmatieteellisiä tutkimuksia. Ilmatieteen laitoksen tehtävänä on myös suorittaa Suomen geomagneettista kartoitusta sekä tutkia geomagnetismia ja muita siihen läheisesti liittyviä geofysikaalisia ilmiöitä.

Ehdotus

1 §

Ilmatieteen laitos on liikenne- ja viestintäministeriön alainen palvelu- ja tutkimuslaitos, jonka tehtävänä on:

1) tuottaa sääpalveluita ja fysikaalisia meripalveluita maan yleisen turvallisuuden, liikenteen, elinkeinoelämän ja kansalaisten tarpeisiin;

2) hankkia ja ylläpitää luotettavaa tietoa ilmakehän ja merien fysikaalisesta tilasta ja kemiallisesta koostumuksesta sekä niiden vaikutuksista suomalaisen yhteiskunnan eri osa-alueilla ja kansainvälisesti; sekä

3) tehdä ja edistää ilmatieteellistä tutkimusta, fysikaalista merentutkimusta, polaarialueiden ja lähiavaruuden tutkimusta sekä muuta alaan läheisesti liittyvää tutkimusta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja tehtäviä suorittaessaan Ilmatieteen laitos erityisesti:

1) varoittaa vaaraa aiheuttavista säätilan ja meren fysikaalisen tilan muutoksista;

2) vastaa ilmakehässä kulkeutuvia haitallisia aineita koskevista ennusteista ja niihin liittyvistä varoituksista silloin, kun se ei kuulu muun viranomaisen tehtäviin;

3) tuottaa toimialansa palvelut, erityisesti lentosääpalvelut, maanpuolustuksen turvaamiseksi ja puolustusvoimien muun toiminnan varmistamiseksi;

4) vastaa sää- ja meritietojen sekä virtaus- ja ajelehtimisennusteiden ylläpitämisestä ja jatkuvasta toimittamisesta pelastustointia ja meripelastustointia varten;

5) tukee muiden viranomaisten toimintaa luonnonkatastrofeissa;

6) kehittää ja ylläpitää uusia mittaus- ja mallimenetelmiä sääpalveluiden ja meripal-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

veluiden sekä tieteellisen tutkimuksen käyttöön;

7) tuottaa tilauksesta alansa asiantuntijapalveluja;

8) osallistuu tehtäviinsä liittyvään kansainväliseen yhteistyöhön, tuottaa havaintoaineistoa kansainväliseen käyttöön sekä edustaa Suomea alansa kansainvälisissä järjestöissä.

Ilmatieteen laitos on kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön alainen.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 _____.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

4.

Laki

meripelastuslain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 30 päivänä marraskuuta 2001 annetun meripelastuslain (1145/2001) 4 §:n 1 momentti ja 4 §:n 2 momentin 3 ja 5 kohta, sellaisena kuin niistä on 4 §:n 1 momentti laissa 1252/2005, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4 §

4 §

Muut meripelastusviranomaiset

Muut meripelastusviranomaiset

Hätäkeskuslaitos, Ilmatieteen laitos, kuntien palokunnat, Merenkulkulaitos, *Merentutkimuslaitos*, poliisi, Puolustusvoimat, sosiaali- ja terveystieteelliset, Tullilaitos ja ympäristöviranomaiset (*muu meripelastusviranomainen*) ovat rajavartiolaitoksen ohella velvollisia osallistumaan meripelastustoimen tehtäviin, jos se on niiden toimialaan kuuluvien tehtävien kannalta perusteltua taikka jos se vaaratilanteen vakavuus tai erityisluonne huomioon ottaen on tarpeen eikä meripelastustoimen tehtävän suorittaminen merkittäväällä tavalla vaaranna kyseisen viranomaisen muun tärkeän lakisääteisen tehtävän suorit-

Hätäkeskuslaitos, Ilmatieteen laitos, *pelastuslain (468/2003) 3 §:ssä tarkoitettu alueen pelastustoimi*, Merenkulkulaitos, poliisi, puolustusvoimat, sosiaali- ja terveystieteelliset, *tullilaitos* ja ympäristöviranomaiset (*muu meripelastusviranomainen*) ovat rajavartiolaitoksen ohella velvollisia osallistumaan meripelastustoimen tehtäviin, jos se on niiden toimialaan kuuluvien tehtävien kannalta perusteltua taikka jos se vaaratilanteen vakavuus tai erityisluonne huomioon ottaen on tarpeen eikä meripelastustoimen tehtävän suorittaminen merkittäväällä tavalla vaaranna kyseisen viranomaisen muun tärkeän lakisää-

tamista.

Muiden meripelastusviranomaisten tehtävät meripelastustoimessa ovat seuraavat:

3) Ilmatieteen laitos ja Merentutkimuslaitos antavat rajavartiolaitoksen käyttöön toimialaansa kuuluvaa asiantuntemusta;

5) kuntien palokunnat, poliisi ja tullilaitos osallistuvat etsintä- ja pelastustoimintaan tarjoamalla käytettäväksi niille kuuluvaa henkilöstöä ja kalustoa;

teisen tehtävän suorittamista.

Muiden meripelastusviranomaisten tehtävät meripelastustoimessa ovat seuraavat:

3) Ilmatieteen laitos antaa rajavartiolaitoksen käyttöön toimialaansa kuuluvaa asiantuntemusta;

5) alueen pelastustoimi, poliisi ja tullilaitos osallistuvat etsintä- ja pelastustoimintaan tarjoamalla käytettäväksi niille kuuluvaa henkilöstöä ja kalustoa;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

5.

Laki

aluksista aiheutuvan ympäristön pilaantumisen ehkäisemisestä annetun lain 30 ja 31 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan aluksista aiheutuvan ympäristön pilaantumisen ehkäisemisestä 16 päivänä maaliskuuta 1979 annetun lain (300/1979) 30 §:n 4 momentti ja 31 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 489/2000, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

30 §

30 §

Rajavartiolaitos, poliisi, tulli, Merentutkimuslaitos ja puolustusvoimat ovat velvollisia toimialoillaan osallistumaan valvontaan ja pyydettyä antamaan virka-apua valvontaviranomaisille. Merenkulkulaitos on velvollinen antamaan virka-apua Suomen ympäristökeskukselle ja alueellisille ympäristökeskuksille 3 momentissa tarkoitetuissa valvontatehtävissä.

Rajavartiolaitos, poliisi, tulli ja puolustusvoimat ovat velvollisia toimialoillaan osallistumaan valvontaan ja pyydettyä antamaan virka-apua valvontaviranomaisille. Merenkulkulaitos on velvollinen antamaan virka-apua Suomen ympäristökeskukselle ja alueellisille ympäristökeskuksille 3 momentissa tarkoitetuissa valvontatehtävissä.

31 §

31 §

Rajavartiolaitos, puolustusvoimat, merenkulkulaitos, Merentutkimuslaitos, poliisi, lää-

Rajavartiolaitos, puolustusvoimat, Merenkulkulaitos, Ilmatieteen laitos, poliisi, lää-

ninhallitus ja tielaitos ovat pyydetessä velvollisia antamaan tarpeellista virka-apua alusöljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjuntaviranomaisille. Jos vahingon torjuminen sitä edellyttää, mainittujen viranomaisten on ryhdyttävä pikaisesti torjuntavalmiutensa edellyttämiin toimiin jo ennen kuin pyyntö virka-avusta on tehty.

---

ninhallitus ja *Tiehallinto* ovat pyydetessä velvollisia antamaan tarpeellista virka-apua alusöljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjuntaviranomaisille. Jos vahingon torjuminen sitä edellyttää, mainittujen viranomaisten on ryhdyttävä pikaisesti torjuntavalmiutensa mukaisiin toimiin jo ennen kuin pyyntö virka-avusta tehdään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 _____.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan
ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin
toimenpiteisiin.
